

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษา “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน” ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด และทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

๒.๓ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเทศบาล

๒.๔ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

การบริหารเป็นกิจกรรมเป็นการร่วมมือกัน โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ เป็นองค์ประกอบรวมทั้งการใช้ศิลปะในการบริหารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

๒.๑.๑ ความหมายเกี่ยวกับการบริหาร

ความหมายเกี่ยวกับการบริหารซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าการบริหารมีผู้ให้ความหมายโดยมีสาระสำคัญดังนี้

การบริหารงานเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบอย่างมีระบบ กล่าวคือ มีหลักการ กฎเกณฑ์ และทฤษฎีที่เชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงาน โดยลักษณะเช่นนี้การบริหารงานจึงเป็นศาสตร์ทางสังคม ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ แต่ถ้าพิจารณาการบริหารงานในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารงานแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้ หลักการ และทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม^๑ การบริหาร (Administration) หมายถึง

^๑จันทรานี สงวนนาม, เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง, (กรุงเทพมหานคร : ม.ท.ป., ๒๕๓๖), หน้า ๔.

การกำหนดแนวทาง หรือนโยบาย การสั่งการการอำนวยความสะดวก การสนับสนุน และการตรวจสอบให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ^๒ การขับเคลื่อนงานภายในองค์กรให้เดินไปข้างหน้าโดยอาศัยผู้อื่นด้วยการเป็นผู้นำ (Leadership) การแนะแนว (Guiding) การกระตุ้น (Motivative) ความเพียรของผู้อื่นเพื่อสู่เป้าหมายขององค์กร และยังรวมไปถึงการให้กำลังใจ (Inspiring) การสื่อสาร (Communicating) การวางแผน (Planning) และการจัดการ (Management)^๓ การบริหารจัดการ เป็นกระบวนการวางแผนการจัดองค์การ การดำเนินงาน และการควบคุมเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย^๔ สอดคล้องกับความหมายที่ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะ และกลยุทธ์ต่างๆ ดำเนินกิจการตามขั้นตอนต่างๆ โดยอาศัยความร่วมมือแรงร่วมใจของสมาชิกในองค์การ การตระหนักถึงความสามารถ ความถนัด ความต้องการ และความมุ่งหวังด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์การควบคู่ไปด้วย องค์การจึงจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้^๕ มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับความหมายที่ว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์ และศิลป์ นำเอาทรัพยากรบริหาร มาประกอบเป็นกระบวนการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้มองเห็นลักษณะของการบริหารได้ดังนี้ คือ การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์ การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นสำคัญ การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน การบริหารมีลักษณะการดำเนินการที่เป็นกระบวนการ การบริหารเป็นการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มคน การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคล และของกลุ่มคน และการบริหารมีลักษณะเป็นการร่วมมือดำเนินการอย่างมีเหตุผล^๖

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้กล่าวถึง การบริหาร หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น (getting things done through other people) ไว้ดังนี้^๗ การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ นั่นคือในวันอาสาฬหบูชา เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่พระปัญจวัคคีย์ ซึ่งทำให้เกิดพระสงฆ์ขึ้นเมื่อมีพระสงฆ์ขึ้นเป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้ พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหารคณะสงฆ์วิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ซึ่งดำรงสืบต่อมา

^๒ มัลลิกา ต้นสอน, **การจัดการยุคใหม่**, (กรุงเทพมหานคร : เอกซเปอร์เน็ท จำกัด, ๒๕๔๔), หน้า ๑๐.

^๓ E.N. Chapman, **Supervisor Survival Kit**, (second edition, California : Science Research Associates Inc., 1995), p.3.

^๔ Wagner, J.A., & Hollenbeck, J.R. **Management of Organization Behavior**, (New Jersey : Prentice-Hall, 1995), p. 74.

^๕ พยอ มงคลศรีศรี, **องค์การและการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร : พรานนกการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๓๖.

^๖ สมพงษ์ เกษมสิน, **การบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไพบูลย์ สำราญภูติ, ๒๕๑๔), หน้า ๓.

^๗ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **พุทธวิธีบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๓-๕.

จนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า ๒,๕๐๐ ปีเป็นข้อมูลให้เราได้ศึกษาเรื่องพุทธวิธีบริหาร นอกจากนี้ยังมีพุทธพจน์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกระจายอยู่ในพระไตรปิฎก การศึกษาพุทธพจน์เหล่านั้นก็จะทำให้ทราบถึงพุทธวิธีบริหาร การศึกษาพุทธวิธีบริหาร หน้าที่ (function) ของนักบริหารมีอยู่ ๕ ประการตามคำย่อในภาษาอังกฤษว่า POSDC ดังต่อไปนี้

๑. P คือ Planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางดำเนินงานในปัจจุบัน เพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์เพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร

๒. O คือ Organizing หมายถึง การจัดองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการแบ่งงานกันทำ และการกระจายอำนาจ

๓. S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากร เป็นการสรรหาบุคลากรใหม่ การพัฒนาบุคลากร และการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

๔. D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการ เป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผนผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีภาวะผู้นำ

๕. C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กรรวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร

ดังนั้น เมื่อพิจารณาพุทธวิธีบริหารในประเด็นที่เกี่ยวกับการวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การอำนวยการ และการกำกับดูแล ถึงแม้ว่าพุทธวิธีบริหารจะเป็นการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ล่วงเลยมาถึง ๒,๕๐๐ กว่าปีแล้วก็ตามเมื่อศึกษาถึงพุทธวิธีบริหารที่กระจายอยู่ในพระไตรปิฎก และมีสอดคล้องกับของนักคิดนักทฤษฎีรุ่นใหม่ ๆ ที่กล่าวไว้ ดังต่อไปนี้ว่า การบริหาร หมายถึง การบริหารจัดการ (Management Administration) การบริหารการพัฒนา (Development Administration) การบริหารการบริการ (Service Administration) ล้วนเป็นแนวทางหรือวิธีการบริหารงานภาครัฐ ที่หน่วยงานของรัฐ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ นำมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการอย่างมีกระบวนการบริหารงานที่ประกอบด้วย การคิด (Thinking) หรือการวางแผน (Planning) การดำเนินงาน (Acting) และการประเมินผล (Evaluating) ที่มีจุดหมายปลายทาง คือการพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นรวมทั้งประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า และมั่นคงเพิ่มขึ้น^๑ ดังนั้นการบริหารจะดำเนินให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ อันได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน (Method) เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน^๒

^๑วิช วิรัชนิภาวรรณ, การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๔๘), หน้า ๕.

^๒สุธี สุทธิสมบูรณ์ และ สมาน รังสิโยภักดิ์, หลักการบริหารเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : สวัสดิการสำนักพิมพ์ ก.พ., ๒๕๓๖), หน้า ๑๒.

และเป็นศิลปะของการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งพร้อมด้วยกระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การเป็นผู้นำและการควบคุม^{๑๐} เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารใช้อำนาจตลอดจนทรัพยากรต่างๆ เช่น คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ ที่มีอยู่ หรือคาดว่าจะมีจัดการดำเนินงานของสถาบัน หรือหน่วยงานนั้นๆ ให้ดำเนินไปสู่จุดหมายที่ต้องการ^{๑๑} จากหลักการดังกล่าวพบว่าล้วนแต่เป็นวิธีการที่มีหลักเกณฑ์และมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ ๖ ประการ ซึ่งประกอบไปด้วย^{๑๒}

๑. หลักเรื่องเวลา ถือว่าเป็นการวัดความสามารถในการผลิต โดยการใช้เวลาในการผลิต และการตั้งเวลามาตรฐานสำหรับการผลิตทั้งหมด ซึ่งการวัดผลผลิตของการทำงานนั้น ถ้าจะวัดให้ถูกต้อง ต้องใช้เวลาเป็นเครื่องตัดสิน และควรมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของเวลาที่ใช้ในการทำงานแต่ละอย่างหรือประเภทด้วย

๒. หลักการกำหนดหน่วยค่าจ้าง ค่าจ้างสำหรับบุคลากรนั้นต้องเหมาะสมกับผลงาน และอัตราค่าจ้างนั้นพิจารณา โดยยึดหลักเกณฑ์ข้อ ๑ นอกจากนั้นผู้ปฏิบัติงานควรได้ทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเองมากที่สุด

๓. หลักการแยกงานวางแผนออกจากงานปฏิบัติ คือฝ่ายบริหารควรทำหน้าที่ด้านการวางแผน และประสานงาน เพื่อให้ฝ่ายปฏิบัติงานทำงานได้อย่างคล่องตัว มีประสิทธิภาพ ไม่ควรให้ฝ่ายปฏิบัติงานเป็นฝ่ายรับผิดชอบในการคิด และวางแผนงานในการทำงาน ฝ่ายบริหารควรวางแผน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการ เวลา และข้อมูลอื่นๆตามหลักเกณฑ์ในข้อ ๑ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการผลิต การปฏิบัติงานนั้นจะต้องสะดวกรวดเร็วขึ้นทันเหตุการณ์นอกจากนั้นการทำงานต้องมีระบบ และวิธีการที่เหมาะสม

๔. หลักการทำงานโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ถือว่าวิธีการของการทำงานควรจะถูกกำหนดโดยฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริหารควรจะเป็นผู้รับผิดชอบ (ไม่ใช่ฝ่ายปฏิบัติงาน) ในการจัดวิธีการทำงาน แสวงหาวิธี และเทคนิคทางวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสมและดีที่สุดมาใช้ และฝ่ายบริหารต้องฝึกอบรมให้แก่ผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้ และความสามารถอย่างเหมาะสมในการทำงานตามเทคนิค นั้นๆ โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ได้ผลผลิตสูงสุด

๕. หลักการควบคุมงานโดยฝ่ายบริหาร ถือว่าฝ่ายบริหารควรได้รับการฝึกอบรม ในด้านการบริหารซึ่งตั้งอยู่บนหลักการของวิทยาศาสตร์ และสามารถประยุกต์หลักวิทยาศาสตร์

^{๑๐}Holt, D.H. **Management Principles and Practices**, (New Jersey : Neglewood Cliff : Prentice -Hall, 1993), p. 3.

^{๑๑}พนัส หัสนาคินทร์, **ประสบการณ์ในการบริหารบุคลากร**, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐.

^{๑๒}ภารดี อนันต์นาวิ, **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**, (ชลบุรี : บริษัทสำนักพิมพ์ มนตรี จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๑๕.

มาใช้ในการจัดการ และการควบคุมให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น และฝ่ายบริหารต้องเป็นฝ่ายควบคุมการทำงานของฝ่ายปฏิบัติงานด้วย

๖. หลักการจัดระเบียบการปฏิบัติงานมีการพิจารณานำหลักการบริหารแบบทหารมาใช้ ควรมีการจัดองค์การให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และทำงานอย่างประสาน สัมพันธ์กันระหว่างแผนการต่างๆ ในองค์กรนั้น โดยยึดถือความเคร่งครัดในระเบียบวินัย ในการส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงาน

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึงกระบวนการ จัดการทรัพยากรต่างๆตามขั้นตอนที่กำหนดไว้โดยอาศัยความร่วมมือกันให้ดำเนินไปสู่เป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

จากความหมายเกี่ยวกับการบริหารที่นักวิชาการต่างๆได้แสดงทัศนะเอาไว้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลัก เพื่อประกอบการศึกษาความหมายเกี่ยวกับการบริหาร โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๑

ตารางที่ ๒.๑ ความหมายหลักที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาความหมายเกี่ยวกับการบริหาร

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
จันทร์านิ สงวนนาม, (๒๕๓๖, หน้า ๔)	๑. เป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบอย่างมีระบบ มีหลักการ กฎเกณฑ์และทฤษฎีที่เชื่อถือได้ ๒. เกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ ๓. บริหารงานเป็นศาสตร์ทางสังคม ๕. กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา,สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์
มัลลิกา ต้นสอน, (๒๕๔๔, หน้า ๑๐)	๑. กำหนดนโยบายในการทำงาน ๒. อำนาจความสะดวก ส่งเสริมและคอยตรวจสอบ
E.N. Chapman, (1995, p.3)	การบริหารงานให้ประสบผลความสำเร็จโดยอาศัยผู้ร่วมงาน ประกอบไปด้วย การเป็นผู้นำ, การแนะแนว, และมีการกระตุ้นความร่วมมือกันทำงาน เพื่อสู่เป้าหมายขององค์กรและยังรวมถึงการให้กำลังใจ การสื่อสาร, การวางแผน และการจัดการ

ตารางที่ ๒.๑ (ต่อ)

Wagner & Hollenbeck, (1995, p. 74)	๑. เป็นกระบวนการวางแผนการจัดองค์การ ๒. การดำเนินงานหรือการทำงานทั้งหมด ๓. การควบคุมเพื่อความสำเร็จ ตามเป้าหมาย
พยอม วงศ์สารศรี, (๒๕๔๒, หน้า ๓๖)	๑. ใช้วิธีการดำเนินงานต่างๆอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ๒. อาศัยความร่วมมือกันจัดวางคนให้เหมาะสมกับงาน ๓. มีความกระตือรือร้นเพื่อความสำเร็จของงาน
สมพงษ์ เกษมสิน, (๒๕๑๔, หน้า ๓)	๑. อาศัยความเชี่ยวชาญ เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ ๒. ใช้คนให้เหมาะกับงาน และ มีความพร้อมในทุกๆ ด้าน ๓. มีกฎระเบียบและรักษากฎระเบียบในการทำงาน ๔. ทำงานเป็นที่รับฟังข้อคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), (๒๕๔๙, หน้า ๓-๕)	๑. การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น ๒. การบริหารในพระพุทธศาสนา เริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมในวันอาสาฬหบูชา เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่พระปัญจวัคคีย์ ๓. เป็นเวลากว่า ๒,๕๐๐ ปีเป็นข้อมูลให้เราได้ศึกษาเรื่องพุทธวิธีบริหาร ที่กระจายอยู่ในพระไตรปิฎก ๔. การศึกษาพุทธวิธีบริหาร หน้าที่ (function) ของนักบริหารมี ๕ ประการตามคำย่อในภาษาอังกฤษว่า POSDC, Planning คือ การวางแผน, Organizing คือ การจัดองค์การ, Staffing คือ งานบุคลากร Directing คือ การอำนวยการ และ Controlling หมายถึง การกำกับดูแล

ตารางที่ ๒.๑ (ต่อ)

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, (๒๕๔๘, หน้า ๕)	๑.การบริหาร หมายถึง การบริหารจัดการ (Management Administration) การบริหารการพัฒนา (Development Administration) การบริหารการบริการ (Service Administration) ๒.เป็นแนวทางโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ นำมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ ๓.มีจุดหมายปลายทาง คือการพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงเพิ่มขึ้น
สุธี สุทธิสมบูรณ์ และ สมาน รังสิโยภักดิ์, (๒๕๓๖, หน้า ๑๒)	การบริหารจะดำเนินให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน (Method) เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน
Holt, (1993), p. 3)	๑. เป็นศิลปะของการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ๒. เป็นกระบวนการวางแผนตามขั้นตอน ๓. การจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ๔. การเป็นผู้นำและการควบคุม
พนัส หัสนาคินทร์,(๒๕๔๒, หน้า ๑๐)	การบริหาร คือ กระบวนการที่ผู้บริหารใช้อำนาจตลอดจนทรัพยากรต่างๆ เช่น คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ ที่มีอยู่ หรือคาดว่าจะมีจัดการดำเนินงานของสถาบัน หรือหน่วยงานนั้นๆ ให้ดำเนินไปสู่จุดหมายที่ต้องการ

ตารางที่ ๒.๑ (ต่อ)

ภารดี อนันต์นาวิ, (๒๕๕๒, หน้า ๑๕)	การบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ ๖ ประการ คือหลักเรื่องเวลา หลักการกำหนดหน่วยค่าจ้าง หลักการแยกงานวางแผนออกจากงานปฏิบัติ ฝ่ายบริหารเป็นผู้กำหนดและเป็นผู้รับผิดชอบ หลักการควบคุมงานโดยฝ่ายบริหาร และหลักการ จัดระเบียบปฏิบัติเป็นแบบทหาร
-----------------------------------	--

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารที่นักวิชาการเสนอซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารมีผู้ให้ทัศนะโดยมีสาระสำคัญดังนี้

เฮนรี ฟาโยล์ (Henri Fayol) ได้เสนอทฤษฎีการบริหาร โดยมีความเชื่อว่าเป็นไปได้ที่จะหาทางศึกษาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหาร (Administrative) ซึ่งสามารถใช้ได้กับการบริหารทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการบริหารอุตสาหกรรม หรือ งานรัฐบาล โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหาร (Management Functions) ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ทางการบริหาร ๕ ประการ คือ^{๑๓}

๑.การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนปฏิบัติงาน หรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

๒.การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ ที่ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีโครงของงานต่างๆและอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของ และตัวคน อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

๓. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งการงานต่างๆของผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะกระทำให้ผลสำเร็จด้วยดี โดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีจะต้องเข้าใจคนงานของตน จะต้องเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงานและองค์การที่มีอยู่รวมถึงจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดทั้งขึ้น และ ล่อง นอกจากนี้ยังต้องทำการประเมินโครงสร้างขององค์การ และผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาของตนเป็นประจำอีกด้วย หากโครงสร้างขององค์การที่เป็นอยู่ไม่เหมาะสมก็จำเป็นต้องปรับปรุงเช่นเดียวกัน ถ้าผู้อยู่ใต้

^{๑๓} Henri Fayol, **Human Resourec Management**, (London :Thomson Learning, 2004), p. 110.

บังคับบัญชาคนใดหย่อนประสิทธิภาพ การปล่อยทิ้งเพื่อปรับปรุงกำลังคนที่มีอยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำ

๔. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง ภาระหน้าที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

๕. การควบคุม (Controlling) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้แล้ว

สอดคล้องกับแนวคิดการบริหาร ในพระพุทธศาสนาที่เริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ นั่นคือในวันอาสาฬหบูชา เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่พระปัญจวัคคีย์ ซึ่งทำให้เกิดพระสงฆ์ขึ้นเมื่อมีพระสงฆ์เป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้ พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหารคณะสงฆ์วิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ซึ่งดำรงสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า ๒,๕๐๐ ปีเป็นข้อมูลให้เราได้ศึกษาเรื่องพุทธวิธีบริหาร นอกจากนี้ยังมีพุทธพจน์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกระจายอยู่ในพระไตรปิฎก การศึกษาพุทธพจน์เหล่านั้นก็จะทำให้ทราบถึงพุทธวิธีบริหาร การศึกษาพุทธวิธีบริหาร หน้าที่ (function) ของนักบริหารมีอยู่ ๕ ประการตามคำย่อในภาษาอังกฤษว่า POSDC^{๑๔} ดังนี้

๑. P คือ Planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางดำเนินงานในปัจจุบัน เพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์เพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร

๒. O คือ Organizing หมายถึง การจัดองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิก และสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการแบ่งงานกันทำ และการกระจายอำนาจ

๓. S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากร เป็นการสรรหาบุคลากรใหม่ การพัฒนาบุคลากร และการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

๔. D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการ เป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีภาวะผู้นำ

๕. C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กรรวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร

ทำงานจะสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานอย่างแท้จริงและ **เด่น ชะเนติยัง** ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า การบริหารมีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์ และศิลปะ กล่าวคือ การบริหารจัดการเป็นศาสตร์สาขาหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกัน

^{๑๔}พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **พุทธวิธีบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๓-๕.

ทั่วไป เพราะองค์ประกอบของความรู้ (Knowledge) มีหลักเกณฑ์ (Principle) และทฤษฎี (Theory) ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นศาสตร์ทางสังคมซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกันกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ ส่วนในทางปฏิบัตินั้นจะขึ้นอยู่กับความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะนำความรู้หลักการ และทฤษฎีไปปรับ หรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องศิลปะ ดังนั้น นักบริหารที่เก่งต้องมีศาสตร์ และศิลปะ^{๑๕}

เทเลอร์ (Frederick.W.Taylor) บิดาแห่งการบริหารอ้างใน **ธงชัย สันติวงษ์** ว่าการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ซึ่งมีพื้นฐานอยู่ในหลักการ (Principles) ที่สำคัญ ๔ ประการ คือ ^{๑๖}

๑. ต้องมีการคิดค้น และกำหนดวิธีที่ดีที่สุด (One Best Way) สำหรับงานแต่ละอย่างคือ ต้องมีการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุดที่ช่วยให้สามารถทำงานเสร็จรวดเร็วไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์ มาตรฐานของงานจะต้องมีการจัดวางเอาไว้โดยมีหลักเกณฑ์ที่ได้พิสูจน์มาแล้วว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดจริง และในเวลาเดียวกันการจ่ายผลตอบแทนแบบจูงใจต่างๆ ก็จ่ายให้ตามผลผลิตทั้งหมด

๒. ต้องมีการคัดเลือก และพัฒนาคนงาน โดยตระหนักถึงความสำคัญ และคุณค่าของการจ้างงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับคนงาน นอกจากนี้ต้องมีการอบรมคนงานให้รู้จักวิธีการทำงานที่ถูกวิธีด้วย และในการคัดเลือกคนงานจะต้องมีการพิจารณาเป็นพิเศษที่จะให้ได้คนที่คุณสมบัติที่ดีที่สุด ตรงตามงานที่จะให้ทำ

๓. ด้วยวิธีการพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการทำงาน ควบคู่กับการพิจารณาคนงานนี้คนงานจะไม่คัดค้านต่อวิธีทำงานใหม่ที่ได้กำหนดขึ้น เพราะโดยหลักเหตุผลคนงานทุกคนจะเห็นจริงถึงโอกาสที่เขาจะได้รับรายได้สูงขึ้นจากการทำงานถูกวิธีที่จะช่วยให้ได้ผลผลิตสูงขึ้น

๔. การประสานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหาร และคนงาน ฝ่ายบริหารควรจะได้ประสานอย่างใกล้ชิดเป็นประจำกับคนงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน แต่ต้องไม่ใช่โดยการลงมือปฏิบัติงานที่ควรจะเป็นงานของคนงานเท่านั้น

จากหลักการดังกล่าว พบว่าวิธีการต่างๆ ล้วนแต่เป็นวิธีการที่มีหลักเกณฑ์ตามหลักวิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดทฤษฎีการบริหารขึ้นมา และได้เสนอแนะว่าผู้บริหารต้องมีบทบาทเป็นจุดกลางของปัญหา และความสำเร็จของกลุ่มที่จะต้องรับผิดชอบนำเอาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของกลุ่มมาคิดวิเคราะห์ และปรับปรุงหาทางออกให้ได้เป็นผลดีที่สุดสำหรับกลุ่มให้ดีขึ้น และมากขึ้นเรื่อยๆ

^{๑๕} เด่น ชะเนติยง, **การบริหารงานบุคคล**, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๓๓), หน้า ๕๒.

^{๑๖} ธงชัย สันติวงษ์, **องค์การและการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๔๗ - ๔๘.

แนวคิดการบริหารเริ่มตั้งแต่ เฮนรี ฟาโย ได้เริ่มศึกษาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหาร (Administrative) และถูกพัฒนาเรื่อยมาซึ่ง สุปรีชา กมลลาศน์ได้อธิบายว่าแนวคิดการบริหารได้รับการพัฒนาขึ้นมาตามแบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จนเกิดเป็นทฤษฎีการบริหารที่มุ่งจะวิเคราะห์ศึกษาถึงการบริหารอย่างเป็นระบบ โดยเฮนรี ฟาโย นักบริหารชาวฝรั่งเศส ซึ่งได้วางรากฐานสำคัญของทฤษฎีการบริหารทั่วไปอันเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ทฤษฎีอันหนึ่งที่ว่าด้วยหน้าที่ในการบริหาร ๕ ประการคือ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุม ต่อมาได้พัฒนา และปรับปรุงจนกลายเป็นตำราการบริหาร เช่น ทฤษฎีของ ลูเธอร์ กุลิค ศาสตราจารย์ การบริหารรัฐกิจชาวอเมริกาที่ได้ขยายแนวคิดของฟาโย กำหนดหน้าที่ในการบริหาร ที่เรียกกันว่า POSDCoRB : Planning (การวางแผน) Organizing (การจัดองค์การ) Staffing (การจัดบุคคลเข้าทำงาน) Directing (การสั่งการหรืออำนวยการ) Coordinating (การประสานงาน) Reporting (การรายงานผลการปฏิบัติงาน) Budgeting (การงบประมาณ)^{๑๗}

สรุปได้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคมที่ผู้บริหารใช้สำหรับตัดสินใจเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงาน ให้สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ จนบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ

จากแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารที่นักวิชาการต่าง ๆ ได้แสดงทัศนะเอาไว้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลัก เพื่อประกอบการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๒

ตารางที่ ๒.๒ ความหมายหลักที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
Henri Fayol, (2004,p, 110.)	หน้าที่ทางการบริหาร ๕ ประการ ดังนี้ การวางแผน การจัดองค์การ,การสั่งการ,การประสานงาน,การควบคุม
พระธรรมโกศาจารย์, (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), (๒๕๔๙, หน้า ๓-๕)	๑.การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มต้นวัน อาสาฬหบูชาเมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมเทศนาแก่ พระปัญจวัคคีย์ ๒.พุทธวิธีบริหารที่กระจายอยู่ในพระไตรปิฎก และ ๓. มีขั้นตอน คือ การวางแผน,สั่งการ,จัดองค์การ,สรรหา บุคลากร การอำนวยการ และมีการกำกับดูแลแก้ปัญหา

^{๑๗} สุปรีชา กมลลาศน์, กลยุทธ์การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๔๕), หน้า ๒.

ตารางที่ ๒.๒ (ต่อ)

เด่น ชะเนติย์, (๒๕๓๓, หน้า ๕๒)	๑. เป็นทั้งศาสตร์ และศิลปะ จัดเป็นศาสตร์สาขาหนึ่ง ๒. เป็นองค์ประกอบของความรู้มี หลักเกณฑ์ และทฤษฎี ๓. กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยาและรัฐศาสตร์
เทเลอร์ อ่างใน ธงชัย สันติวงษ์, (๒๕๔๓, หน้า ๔๗-๔๘)	๑. มีการคิดค้นและกำหนดวิธีที่ดีที่สุด (One Best Way) คัดเลือกและพัฒนาคนงาน, พิจารณาวิธีการทำงานให้เหมาะสมกับแต่ละคน, ให้ความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน ๒. ระดับผู้บริหารไม่ควรลงมือปฏิบัติเอง
สุปรียา กมลลาศน์, (๒๕๔๕, หน้า ๒)	๑. พัฒนาขึ้นมาตามแบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ๒. เกิดเป็นทฤษฎีการบริหาร โดย เฮนรี ฟาโย ๓. กูลิค นักทฤษฎีชาวอเมริกันนำแนวคิดของ ฟาโย ไปขยายเป็น POSDCoRB โพสคอร์ดป์

๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

ความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

ผู้วิจัยได้ประมวลผลจากเอกสารปรากฏว่า มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลไว้หลายท่าน ดังนี้

ธนาคารโลก (World Bank) ได้ให้ความหมายของ Good Governance ว่าหมายถึง การกำหนดกลไกอำนาจของภาครัฐในการบริหารจัดการทรัพยากรทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนา การดำเนินงาน การกำหนดนโยบายที่ประชาชนสามารถรับทราบ เข้าใจได้ มีลักษณะที่เปิดเผยและเป็นนโยบายที่ประชาชนสามารถรับทราบและเข้าใจมีลักษณะที่เปิดเผยและเป็นนโยบายที่มีประโยชน์ เจ้าหน้าที่ของรัฐมีจริยธรรม ปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์แห่งสาธารณชน^{๑๘} เกษม วัฒนชัย ได้กล่าวว่า “ธรรมาภิบาล” เป็นคำที่แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า Good Governance คำว่า Good แปลว่า ดี Governance แปลว่า การกำกับที่ดี การดูแลอย่างดี ธรรมาภิบาล หรือ Good Governance จึงเป็นหลักคิดสำหรับการบริหารจัดการที่ดีเพื่อประกันว่า ในองค์การจะไม่มีกรณีการฉ้อราษฎร์บังหลวงไม่ด้อยประสิทธิภาพ ธรรมาภิบาลสถานศึกษาจะช่วยประกัน

^{๑๘} บุษบง ชัยเจริญ และบุญมีลี, ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล, (รายงานการวิจัย : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๔), หน้า ๗.

เรื่องนี้ได้ เพราะที่ผ่านมาการศึกษาของเรามีการโยงกันในทุกระดับ และบริหารงานไม่มีประสิทธิภาพ^{๑๙} ความหมายของธรรมาภิบาลเป็นไปในทิศทางเดียวกันจะต่างกันบ้างเล็กน้อย ธรรมาภิบาลเป็นระบบโครงสร้างกระบวนการและความสัมพันธ์ของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมในการบริหารจัดการ เศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของรัฐซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่ดี^{๒๐} ปัจจุบันทั้งในด้านการศึกษาและวิชาชีพทางรัฐประศาสนศาสตร์ถือได้ว่า “Governance” หรือการจัดการปกครองเป็นกรอบแนวคิด ของการบริหารภาครัฐ ซึ่งมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญคือการเน้นบทบาทของการบริหารภาครัฐรอบแนวคิด Governance เป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาถึงความสัมพันธ์และความรับผิดชอบระหว่างรัฐกับประชาชน ความสัมพันธ์และความรับผิดชอบระหว่างรัฐกับภาคเอกชนหรือกลุ่มทางสังคมที่เกิดการรวมตัวกันโดยสมัครใจและความสัมพันธ์และความรับผิดชอบระหว่างรัฐกับประชาสังคม^{๒๑} ธรรมาภิบาล หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หมายถึง ขบวนการหรือขั้นตอนในการทำงานหรือกิจกรรมใดๆ ที่จัดขึ้นในสถาบันเริ่มจากงานในหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละคน งานที่ได้รับคำสั่งให้ทำหรืองานที่ร่วมกันทำจะต้องเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ๖ หลักคือ^{๒๒}

๑. นิติธรรม เคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา ระเบียบแบบแผนและกฎหมายต่างๆ โดยไม่ละเมิดอย่างตั้งใจ หรือจงใจหลีกเลี่ยง หรือไม่ตั้งใจเพราะไม่รู้ ฉะนั้นถ้าไม่แน่ใจต้องศึกษาก่อนว่า จะผิดหลักนิติธรรมหรือไม่ก่อนที่จะทำลงไป

๒. คุณธรรม ในหลายแง่มุม เช่น เมตตาธรรม คือความปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข จริยธรรม ทำอะไรก็ให้ถูกต้องครบถ้วนทุกขั้นตอน กตัญญูตเวทีตา การรู้จักบุญคุณ และคิดจะตอบแทน หิริโอปปาติกะ การรู้จักละอาย และเกรงกลัวบาปกรรมไม่ดี โดยการมีคุณธรรมจะช่วยยกคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้สูงขึ้นเป็นที่ยกย่องของคนทั่วไป

๓. ความโปร่งใสตรวจสอบได้ทุกเรื่องราวในการทำงานตามภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบ อยู่ ตอบข้อสงสัยได้ชัดเจนทุกคำถาม

^{๑๙} โกษม วัฒนชัย, ธรรมาภิบาลกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักนโยบายและแผนการศึกษา, ๒๕๔๖), หน้า ๒๓.

^{๒๐} บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ วิทยุชน, ๒๕๔๔), หน้า ๑๐.

^{๒๑} Morren, Tatiana, *Conceptualizing Civil Society Within Good Governance and Social Capital Policies*, Mastersthesi, Dathousie University, Canada, 2001), p.56.

^{๒๒} สถาบันราชประชาสมาสัย, *ธรรมาภิบาลบันดาลสุข*, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๔๙), หน้า ๖.

๔. การมีส่วนร่วมพึงระลึกไว้ว่าตัวเองเป็นสมาชิกถาวรของสถาบันฯ นอกเหนือจากงานในหน้าที่แล้วกิจกรรมอื่นที่มีผลดีต่อสถาบันฯ จะต้องร่วมมือ อะไรที่ไม่ดีต้องหักท้วง

๕. ร่วมรับผิดชอบต่อผลงานที่ทำเอง ทำโดยกลุ่ม ทำในนามสถาบันฯ ถ้าดีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น ถ้าผิดพลาดบกพร่องต้องช่วยกันแก้ไข ไม่วางเฉย

๖. ความคุ้มค่าทั้งในแง่ของรูปธรรมและนามธรรมที่สัมผัสจับต้องมองเห็นได้ หรือรู้สึกได้ว่าคุ้มค่าหรือไม่คุ้มค่า ถ้าทำตามหลักข้างต้นทั้ง ๕ มาครบถ้วนแล้ว แต่เมื่อพิจารณาถึงหลักความคุ้มค่าแล้วไม่ผ่าน ก็ควรทบทวนปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าต่อผลงานให้มากที่สุด

จากรายงานผลการประชุมประจำปีระหว่างส่วนราชการกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ พบว่า องค์ประกอบของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเน้นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและการให้บริการของรัฐเป็นองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ดังนี้^{๒๓}

๑. หลักนิติธรรม ประกอบด้วย กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ มีความเป็นธรรมสามารถปกป้องคนดี และลงโทษคนไม่ดี ได้มีการปฏิรูปกฎหมายอย่างสม่ำเสมอให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้ และได้รับการยอมรับจากประชาชน

๒. หลักความโปร่งใส ประกอบด้วย การสำรวจความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการของรัฐและเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ จำนวนเรื่องกล่าวหา ร้องเรียน หรือสอบสวนเจ้าหน้าที่รัฐ เกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจของส่วนราชการมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับส่วนราชการเป็นตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเปิดเผยต่อสาธารณะ

๓. หลักความรับผิดชอบต่อประกอบด้วยการได้รับการยอมรับ และความพอใจจากผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้องการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของงานที่ปฏิบัติคุณภาพของงานทั้งด้านปริมาณ ความถูกต้องครบถ้วน รวมทั้งจำนวนความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานและจำนวนการร้องเรียนหรือการกล่าวหาที่ได้รับ

๔. หลักความคุ้มค่า ประกอบด้วย ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

๕. หลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ความสัมฤทธิ์ผลของโครงการต่างๆ รวมถึงการประหยัดงบประมาณ ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับผลกระทบ จำนวนผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น หรือจำนวนข้อเสนอแนะ หรือข้อคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินงานเรื่องต่างๆ

^{๒๓} สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) รายงานประจำปี ๒๕๔๑-๒๕๔๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๓) หน้า ๒.

รวมถึงคุณภาพของการเข้ามามีส่วนร่วม

๖. หลักคุณธรรม ประกอบด้วย การร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ทั้งในและนอกองค์กรลดลง คุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้น มีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรในชาติอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด สังคมมีเสถียรภาพอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขด้วยความมีระเบียบวินัย ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ.๒๕๔๒ อธิบายหลักการเบื้องต้นของการสร้างธรรมาภิบาลไว้ ดังนี้^{๒๔}

๑. หลักนิติธรรม (The Rule of Law) คือ การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ซึ่งรวมถึงการไม่เลือกปฏิบัติ การไม่ทำตามอำเภอใจ การไม่ละเมิดกฎหมาย และการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

๒. หลักคุณธรรม (Morality) คือ การยึดมั่น ถือนั่นในคุณธรรมความดีงาม ความถูกต้อง ตามทำนองคลองธรรมรวมถึงมีความซื่อสัตย์จริงใจ และยึดมั่นในความสุจริตคุณธรรมเป็นแนวทาง ที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิตทั้งความประพฤติ และจิตใจซึ่งแต่ละสังคมกำหนดและยอมรับปฏิบัติกัน เช่น ซื่อสัตย์ อดทน เมตตา กรุณา เสียสละ เป็นต้น ในระดับกิจการ หลักคุณธรรมคือ การทำธุรกิจ ด้วยความมีจริยธรรมทางธุรกิจ ซึ่งหมายถึง มาตรฐานทางศีลธรรม คุณธรรมที่ใช้กับองค์กรทางธุรกิจ ปัญหาจริยธรรมธุรกิจที่เกิดขึ้นกับกิจการ เช่น การปกปิดข้อเท็จจริง หรือตกแต่งตัวเลขทางบัญชี เพื่อหวังประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง การฟอกเงิน การหลอกลวงหนีภาษี การละเลยไม่ดูแลด้านความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน การเลือกปฏิบัติ หรือมีสองมาตรฐานในการบริหารงานบุคคล

๓. หลักความโปร่งใส (Accountability) คือ ความถูกต้อง ชัดเจน ปฏิบัติตามหลักการที่ควรจะเป็น รวมถึงการสร้างคว้าวางใจซึ่งกันและกัน มีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องได้ รวมทั้งการให้และรับข้อมูลที่เป็นจริงตรงไปตรงมา ทันเวลาในระดับกิจการ อาจแปลความหมายของ “Accountability” ว่าเป็น “ความรับผิดชอบที่อธิบายได้” ซึ่งเป็นภาระบทบาทของผู้บริหารในแง่ข้อผูกพัน หรือความเต็มใจที่จะยอมรับความรับผิดชอบ รวมทั้งความสามารถในการรายงานชี้แจงให้เหตุผลเพื่ออธิบายการกระทำของตนเอง และสามารถตอบคำถามของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ในทุกที่ทุกโอกาส เพื่อแจกแจงอธิบายการกระทำทั้งหมดที่ตนรับผิดชอบ

๔. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) คือ การให้โอกาสบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่สำคัญรวมทั้งการเปิดรับฟังความคิดเห็น เพื่อรับคำแนะนำมาร่วม

^{๒๔} ผศ. ดร. ศิลปพร ศรีจันเพชร, **หลักการพื้นฐานของธรรมาภิบาล**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : [www.km.citutu.ac.th/km/wp-content/uploads/2011/12/๒๒ มีนาคม ๒๕๕๘](http://www.km.citutu.ac.th/km/wp-content/uploads/2011/12/๒๒%20มีนาคม%20๒๕๕๘.pdf).

วางแผน และปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ในระดับสังคม ซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลากหลาย และมีความคิดเห็นที่แตกต่างหลักการมีส่วนร่วมจะช่วยประสานความคิดเห็นหรือความต้องการที่แตกต่างเพื่อยุบบนพื้นฐานโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมในระดับกิจการ บริษัทจะกำหนดให้มีคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยบุคคลที่มีประสบการณ์หลากหลายช่วยบริหารงานขององค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์

๕. หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) คือ ความรับผิดชอบในงานของตน ความรับผิดชอบต่อภาระการกระทำของตนเอง รวมถึงการตระหนัก และสำนึกในสิทธิ และหน้าที่

๖. หลักความคุ้มค่า (Cost-Effectiveness or Economy) คือ การบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดในระดับบุคคล ความคุ้มค่าเทียบเคียงได้กับ ความประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าในระดับกิจการ คือ การบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดหรือเกิดมูลค่ามากที่สุดเช่นการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่าและรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน หลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน ที่กล่าวมามีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การบริหารจัดการทรัพยากร ทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการพัฒนาของประเทศ โดยมีการเชื่อมโยง องค์ประกอบทั้ง ๓ ส่วนของสังคม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และให้มีการสนับสนุนซึ่งกัน และกันอย่างสร้างสรรค์ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างสมดุล ส่งผลให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ตลอดจนมีการใช้อำนาจในการพัฒนาประเทศชาติให้เป็นไปอย่างมั่นคงยั่งยืน และมีเสถียรภาพ^{๒๕} ธรรมาภิบาล ทำหน้าที่เป็นกลไกเครื่องมือ และแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โดยเน้นความจำเป็นของการสร้างความร่วมมือจากรัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนอย่างจริงจัง และต่อเนื่องเพื่อให้ประเทศมีพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งมีความชอบธรรมทางการกฎหมาย มีเสถียรภาพ มีโครงสร้างและกระบวนการ การบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน^{๒๖} สอดคล้องกับคำอธิบายที่ว่า ธรรมาภิบาลเป็นเรื่องของหลักการบริหารแนวใหม่ ที่มุ่งเน้นหลักการรูปแบบทฤษฎีการบริหารงาน แต่เป็นหลักการ การทำงานซึ่งหากมีการนำมาใช้เพื่อการบริหารงานแล้ว จะเกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุด

^{๒๕} ปัญญา ฉายะจินตาวงศ์ และรัชณี ภู่อรรถกุล, **ธรรมาภิบาล (Good Governance) กับ สังคมไทย**, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๓.

^{๒๖} สถาบันพระปกเกล้า, **ทศธรรม : ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์จำกัด, ๒๕๔๙), หน้า ๒๒.

คือความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ตั้งมั่นอยู่บนหลักการบริหารอย่างเที่ยงธรรม สุจริตโปร่งใสตรวจสอบได้ มีจิตสำนึกในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้กระทำ พร้อมตอบคำถามหรือตอบสนอง ต่อผู้มีส่วนได้เสีย และพร้อมรับผิดชอบ มีศีลธรรม จริยธรรมในการทำงาน การคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการรับรู้ ตัดสินใจดำเนินการ และประเมินผล ตลอดจนร่วมรับผลจากการตัดสินใจ^{๒๗}

โดยสรุป หลักธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นกลไกควบคุมติดตามตรวจสอบ และสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามอย่างสำนึกที่ดีมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ทั้งภาครัฐ เอกชน ทั้งการบริหารการจัดการ ทรัพยากรทางเศรษฐกิจ และสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศโดยบูรณาการทั้ง ๓ ส่วนของสังคมเข้าด้วยกัน คือภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และมีการสนับสนุน ซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อย่างสมดุล ซึ่งจะ ส่งผลให้สังคมส่วนรวมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืนสันติ และสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามสำนึกที่ดีอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องด้วย

จากความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลที่นักวิชาการต่างๆ ได้แสดงทัศนะเอาไว้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ ประมวลแนวคิดหลัก เพื่อประกอบการศึกษาความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๓

ตารางที่ ๒.๓ ความหมายหลักที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาความหมายเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
บุษบง ชัยเจริญ และบุญมีลี, (๒๕๔๔, หน้า ๗)	๑.การกำหนดกลไกอำนาจของภาครัฐในการบริหารงาน ๒. เปิดเผยสิ่งที่นโยบายชนแก่ประชาชนให้เข้าใจ ๓. เจ้าหน้าที่ของรัฐมีจริยธรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ

^{๒๗} ถวิล บุรีกุล และคณะ, *โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาศูนย์วัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี*, (นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๕), หน้า ๓.

ตารางที่ ๒.๓ (ต่อ) ความหมายหลักที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาความหมายเกี่ยวกับหลัก
ธรรมาภิบาล

เกษม วัฒนชัย, (๒๕๔๖, หน้า ๒๓)	๑.หลักคิดสำหรับการบริหารจัดการที่ดี ๒.องค์กรจะไม่มีกรณีราษฎร์บังหลวง และ ไม่ ด้อยประสิทธิภาพ
วรศักดิ์ อุวรรณโณ, (๒๕๔๔, หน้า ๑๐)	เป็นระบบโครงสร้าง กระบวนการและความสัมพันธ์ ของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคม ในการบริหาร จัดการเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของรัฐซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่ดี
Morren, Tatiana, (2001, p.56)	ปัจจุบันทางด้านการศึกษาและวิชาชีพทางรัฐ ประศาสนศาสตร์ถือได้ว่า “Governance” หรือการ จัดการปกครองเป็นกรอบแนวคิดที่สำคัญของการ บริหารภาครัฐ ซึ่งมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ คือ การเน้นบทบาทของการบริหารภาครัฐกรอบ แนวคิดการบริหารจัดการที่ดีเป็นประเด็นสำคัญใน การศึกษาถึงความสัมพันธ์และความรับผิดชอบ ระหว่างรัฐกับประชาชน ความสัมพันธ์และความ รับผิดชอบต่อระหว่างรัฐกับภาคเอกชนหรือกลุ่มทาง สังคมที่เกิดการรวมตัวกันโดยสมัครใจและ ความสัมพันธ์และความรับผิดชอบต่อระหว่างรัฐกับ ประชาสังคม
สถาบันราชประชาสมาสัย, (๒๕๔๙, หน้า ๖)	การทำงานร่วมกันจะต้องเป็นไปตามหลักธรรมาภิ บาล ๖ หลัก คือ ๑. นิติธรรม เคารพ และปฏิบัติ ตามกฎหมายกติกา, ๒. คุณธรรม ในหลายแง่มุม เช่น เมตตาธรรม คือความปรารถนาให้ผู้อื่น เป็นสุข, ๓. ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ทุกเรื่องราวในการ ทำงานตามภาระหน้าที่, ๔. การมีส่วนร่วมในการ ทำงานอะไรที่ไม่ดีต้องทักท้วง, ๕. ร่วมรับผิดชอบต่อ ผลงานที่ทำเอง ทำโดยกลุ่ม ทำในนามสถาบันฯ, ๖. ความคุ้มค่า ทั้งในแง่ของรูปธรรมและนามธรรม

ตารางที่ ๒.๓ (ต่อ)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, (๒๕๔๓, หน้า ๒)	การบริหารงานบุคคลและการให้บริการของรัฐเป็นองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน มีดังนี้ หลักนิติธรรม ประกอบด้วย กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ มีความเป็นธรรมสามารถ ปกป้องคนดี และลงโทษคนไม่ดี, หลักความโปร่งใส ประกอบด้วย การสำรวจความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการของรัฐและเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ, หลักความรับผิดชอบ ประกอบด้วย การได้รับการยอมรับ และความพอใจจากผู้รับ บริการและผู้เกี่ยวข้อง, หลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ความสัมฤทธิ์ผลของโครงการต่างๆ, หลักคุณธรรมประกอบด้วย การร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ทั้งในและนอกองค์กรลดลง คุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้น
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, (๒๕๔๓, หน้า ๒)	การบริหารงานบุคคลและการให้บริการของรัฐเป็นองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน มีดังนี้ หลักนิติธรรม ประกอบด้วย กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ มีความเป็นธรรมสามารถ ปกป้องคนดี และลงโทษคนไม่ดี, หลักความโปร่งใส ประกอบด้วย การสำรวจความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการของรัฐและเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ, หลักความรับผิดชอบ ประกอบด้วย การได้รับการยอมรับ และความพอใจจากผู้รับ บริการและผู้เกี่ยวข้อง, หลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ความสัมฤทธิ์ผลของโครงการต่างๆ, หลักคุณธรรมประกอบด้วย การร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ทั้งในและนอกองค์กรลดลง คุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้น

ตารางที่ ๒.๓ (ต่อ) ความหมายหลักที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาความหมายเกี่ยวกับหลัก
ธรรมาภิบาล

ศิลปพร ศรีจันทร์เพชร ([ออนไลน์],แหล่งที่มา : www. km.citu.tu.ac.th)	การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี มีดังนี้ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าเหมาะกับแต่ละคน,ให้ความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน
ปัญญา ฉายะจินดาวงศ์ และรัชณี ภูตระกูล, (๒๕๔๙, หน้า ๓)	๑.มีการเชื่อมโยง องค์ประกอบทั้ง ๓ ส่วนของสังคม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ๒.มีการสนับสนุนซึ่งกัน และกันอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างสมดุล ๓.ส่งผลให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ประเทศชาติให้เป็นไปอย่างมั่นคงยั่งยืน และมีเสถียรภาพ
สถาบันพระปกเกล้า, (๒๕๔๙, หน้า ๒๒)	๑. ธรรมาภิบาล ทำหน้าที่เป็นกลไกเครื่องมือและ แนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาค เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ๒. เน้นความจำเป็นของการสร้างความร่วมมือจาก รัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนอย่างจริงจัง ๓.เพื่อให้ประเทศมีพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยที่ เข้มแข็งมีความชอบธรรมทางการกฎหมาย ๔.มีโครงสร้างและกระบวนการ การบริหารที่มี ประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และสามารถ ตรวจสอบได้

**ตารางที่ ๒.๓ (ต่อ) ความหมายหลักที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาความหมายเกี่ยวกับหลัก
ธรรมาภิบาล**

ถวิล บุรีกุล และคณะ,(๒๕๔๕, หน้า ๓)	๑.เป็นหลักการบริหารแนวใหม่ ๒. มุ่งเน้นหลักการรูปแบบทฤษฎีการบริหารงาน ๓. เป็นหลักการบริหารที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่น ๔. จะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุด คือความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ตั้งมั่น อยู่บนหลักการบริหารเที่ยงธรรม สุจริตโปร่งใส ตรวจสอบได้ ๕. คำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ๖. ประเมินผล และรับผลการตัดสินใจ
------------------------------------	--

๒.๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

ผู้วิจัยได้ประมวลผลจากเอกสารปรากฏว่า มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลไว้หลายท่าน ดังนี้

ธรรมาภิบาล มาจากคำว่า ธรรมะ บวกกับ อภิบาล แปลว่าการดูแลปกครองโดยใช้ธรรมะ เป็นเครื่องช่วยในด้านการบริหารจัดการ ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance)^{๒๘} แนวคิดเรื่องหลักธรรมาภิบาลที่มีมานานได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของระบบการเมืองไทยในเวลาต่อมากล่าว คือการปฏิรูประบบการเมืองโดยการร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน หรือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๐ ที่ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๔๐ ซึ่งเป็นเอกสารสำคัญของการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ ที่มีเจตนารมณ์มุ่งส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การมีส่วนร่วมของประชาชน การตรวจสอบอำนาจรัฐ การสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ และการกระจายอำนาจ^{๒๙} การนำแนวคิดธรรมาภิบาลมาใช้ในประเทศไทยเมื่อครั้งแรกที่มีการอ้างถึง คำว่า “Governance” ตามความหมายที่ใช้กันในวงวิชาการนั้น คำว่า Governance ถูกใช้ในหนังสือ แสดงเจตจำนงกู้เงินของประเทศไทยจากกองทุน

^{๒๘} สุเมธ แสงนันทกุล, ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สถาบันพระปกเกล้า : ส เจริญการพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๒๖.

^{๒๙} นรนิติ เศรษฐบุตร, อ้างถึงในบุษบง ชัยเจริญวัฒนะ, (สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๙), หน้า คำนำ.

การเงินระหว่างประเทศ (IMF) ในปี ๒๕๔๐ เมื่อ คราวประเทศไทยเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ^{๓๐} สังคมประกอบด้วยภาคสำคัญ ๆ ๓ ภาค คือ ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน เมื่อพิจารณาถึงธรรมาภิบาลก็จะรวมถึง ความโปร่งใส ความถูกต้องของสามภาคดังกล่าว ธรรมาภิบาลในทัศนะของนายแพทย์ประเวศ วะสี จึงเป็นเสมือนพลัง ผลักดันที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาของประเทศชาติ^{๓๑} และเป็นแนวคิดที่ได้มีการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางหลังจากมีเหตุการณ์วิกฤติทางเศรษฐกิจในประเทศไทยและในเอเชียตะวันออกเฉียง โดยแนวคิดเรื่องการจัดการปกครอง และการจัดการปกครองที่ดีนั้นได้รับการรณรงค์อย่างมากโดยสถาบันทางเศรษฐกิจและการเงินระดับโลก^{๓๒} คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบวาระแห่งชาติสำหรับการสร้าง ระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีโดยกำหนดเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการ สร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ขึ้น มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๒ ทุกส่วนราชการต้องถือปฏิบัติและรายงานผลการปฏิบัติต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา โดยระบุถึงหลักสำคัญของธรรมาภิบาล ๖ หลักคือ ๑. หลักนิติธรรม ๒. หลักคุณธรรม ๓. หลักความ โปร่งใส ๔. หลักการมีส่วนร่วม ๕. หลักความรับผิดชอบ ๖. หลักความคุ้มค่า^{๓๓} ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ รัฐบาลไทยได้บัญญัติความหมายที่เป็นทางการของคำว่า “Good Governance” ว่าหมายถึง^{๓๔} พระพุทธศาสนากับหลักธรรมาภิบาล ต้องมีองค์ประกอบ ๓ ด้านคือ^{๓๕}

๑) ธรรมาภิบาลด้านธุรกิจคือ (Economic good governance) ประเทศไทยเศรษฐกิจตกต่ำปี พ.ศ. ๒๕๔๐ เพราะมีปัญหาด้านเศรษฐกิจเรียกว่าธรรมาภิบาลด้านธุรกิจบกพร่อง

๒) ธรรมาภิบาลด้านการเมืองคือ (Political good governance) การเมืองลุ่มๆดอนๆ ปัญหากฎหมายรัฐธรรมนูญใช้ไม่ต่อเนื่องเรียกว่าธรรมาภิบาลด้านการเมืองบกพร่อง

๓) ธรรมาภิบาลด้านราชการคือ (Bureaucracy good governance) พัฒนาประเทศที่ไร้มองปัญหา การทุจริตคอร์รัปชันเราไม่ต้องพูดมากู้กันดีด้านราชการเรียกว่าธรรมาภิบาลด้านราชการ

^{๓๐}ธีรยุทธ บุญมี, **ธรรมรัฐกับการปฏิรูปสังคมไทยในขั้น ๒**, (วารสารกรมประชาสัมพันธ์, ๒๕๔๑), หน้า ๑๑.

^{๓๑}ประเวศ วะสี, **ยุทธศาสตร์ชาติ**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนเพื่อสังคมธนาคารออมสิน , ๒๕๔๒), หน้า ๓๖.

^{๓๒}พฤทธิสถาน ชุมพล, **คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย**, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑๓๐.

^{๓๓}ชนะศักดิ์ยูวบูรณ์, **กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี**, ในการปกครองที่ดี (Good Governance), (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๓๒.

^{๓๔}ธีระพล อรุณะกสิกร (บรรณาธิการ), **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๒), หน้า ๘-๑๐.

^{๓๕}พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต), **พระพุทธศาสนากับธรรมาภิบาล**, (พุทธจักร, ปีที่ ๖๑ ฉบับที่ ๘, ๒๕๕๐) : ๖.

บกพร่อง ทั้ง ๓ ด้านนี้หมายถึง (Processes) ของการตัดสินใจที่ดีเป็นกระบวนการของการตัดสินใจ หรืออำนาจสั่ง การที่ดีจะเป็น (Good governance) คือต้องมีธรรมาภิบาล

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ระบุหลักการของค่านิยมการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีไว้ว่า “การบริหาร กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการและธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้สึกสามัคคี และร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมความ เข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกัน หรือเยียวยาภาวะวิกฤตภัยอันตรายที่หากจะ มีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใสการมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะ สำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุขสอดคล้องกับความเป็นไทยรัฐธรรมนูญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน”^{๓๖}

สรุปได้ว่า แนวคิดหลักธรรมาภิบาลของนักคิดนักทฤษฎีที่กล่าวอ้างมีความเห็นที่ สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน โดยให้ความเห็นว่าการนำเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้ก็เพื่อให้การ บริหารบ้านเมืองซึ่งมักมีปัญหาเกี่ยวกับผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้นแนวคิดหลักธรรมาภิบาลจึง สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในทุกภาคส่วนของสังคมไทย เพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นรากฐานสำคัญ ต่อการเมืองการปกครองที่จะให้มวลมนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้โดยใช้หลักธรรมาภิบาลเป็น หลักการความคิด และเป็นแนวทางในการประพฤติ ปฏิบัติทั้งผู้ปกครองรัฐ และประชาชนในรัฐ ในการสร้างสรรค์สันติภาพให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดหลักธรรมาภิบาล เพื่อนำมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์กระบวนการในการบริหารงาน ประกอบด้วย ๑.หลักนิติธรรม ๒.หลักคุณธรรม ๓.หลักความโปร่งใส ๔.หลักการมีส่วนร่วม ๕.หลักความรับผิดชอบ ๖.หลักความ คุ่มค่า

จากแนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลที่นักวิชาการต่างๆ ได้แสดงทัศนะเอาไว้ ผู้วิจัยได้ สังเคราะห์ ประมวลแนวคิดหลัก เพื่อประกอบการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล โดยมี แนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๔

^{๓๖} สุตจิต นิมิตรกุล, *กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี*, การปกครองที่ดี Good Governance, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๙.

ตารางที่ ๒.๔ แนวคิดหลักที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
สุเมธ แสงนิมนวล, (๒๕๕๒, หน้า ๒๖)	ธรรมาภิบาล มาจากคำว่า ธรรมะ บวกกับ อภิบาล แปลว่า การดูแลปกครองโดยใช้ธรรมะเป็นเครื่องช่วยในด้านการบริหารจัดการ ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance)
นรนิติ เศรษฐบุตร, (๒๕๔๙, หน้า, คำนำ)	๑. ธรรมาภิบาล ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๐ ๒. เป็นเอกสารสำคัญของการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ ๓. มีเจตนารมณ์มุ่งส่งเสริม สิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ๔. การมีส่วนร่วมของประชาชน ตรวจสอบอำนาจรัฐ สร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ และการกระจายอำนาจ
ธีรยุทธ บุญมี, (๒๕๔๑, หน้า ๑๑)	Governance ถูกใช้ในหนังสือ แสดงเจตจำนงกู้เงินของประเทศไทยจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ปี ๒๕๔๐ เมื่อประเทศไทยเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ
ประเวศ วะสี, (๒๕๔๒, หน้า ๓๖)	ธรรมาภิบาลเป็นเสมือนพลัง ผลักดันที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาของประเทศชาติ
พฤทธิสถาน ชุมพล, (๒๕๔๖, หน้า ๑๓๐)	๑. เป็นแนวคิดที่ได้มีการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางหลังจากมีเหตุการณ์วิกฤติทางเศรษฐกิจในประเทศไทยและในเอเชียตะวันออก ๒. ได้รับการรณรงค์อย่างมากโดยสถาบันทางเศรษฐกิจและการเงินระดับโลก

ตารางที่ ๒.๔ (ต่อ) แนวคิดหลักที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

ชนะศักดิ์ ยวบูรณ์, (๒๕๔๓, หน้า ๓๒)	๑.คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบวาระแห่งชาติสำหรับการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ๒.กำหนดเป็นระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการ สร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.๒๕๔๒ ขึ้น ๓.มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๒ ทุกส่วนราชการต้องถือปฏิบัติและรายงานผลการปฏิบัติต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา
ธีระพล อรุณะกสิกร, (๒๕๔๒, หน้า ๘-๑๐)	ปี พ.ศ.๒๕๔๒ รัฐบาลไทยได้บัญญัติความหมายที่เป็นทางการของคำว่า “Good Governance”
พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), (๒๕๕๐, หน้า ๖)	พระพุทธศาสนากับหลักธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบ ๓ ด้าน คือ ๑) ธรรมาภิบาลด้านธุรกิจคือ ประเทศไทยเศรษฐกิจตกต่ำปี พ.ศ.๒๕๔๐ เพราะมีปัญหา ด้านเศรษฐกิจเรียกว่าธรรมาภิบาลด้านธุรกิจ บกพร่องบกพร่อง ๒) ธรรมาภิบาลด้านการเมืองคือ การเมืองลุ่มๆดอนๆปัญหากฎหมายรัฐธรรมนูญใช้ไม่ ต่อเนื่องเรียกว่าธรรมาภิบาลด้านการเมืองบกพร่อง และ ๓) ธรรมาภิบาลด้านราชการคือ ธรรมาภิบาล ด้านราชการบกพร่องทั้ง ๓ ด้านนี้หมายถึง (Processes) ของการตัดสินใจที่ดีเป็นกระบวนการ ของการตัดสินใจหรืออำนาจสั่งการที่ดีจะเป็น (Good governance) คือต้องมีธรรมาภิบาล

ตารางที่ ๒.๔ แนวคิดหลักที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

สุจิตต นิमितกุล, (๒๕๔๓, หน้า ๙)	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ระบุหลักการของค่านิยมการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ไว้ว่า ๑) เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ๒) สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคี และร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ ๓) เพื่อบรรเทา ป้องกันหรือเยียวยาภาวะวิกฤตภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใสการมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน
--	--

๒.๓ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเทศบาล

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเทศบาลซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าเทศบาลมีผู้ให้ความหมายโดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๒.๓.๑ ความหมายของเทศบาล

เทศบาลนับเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เก่าแก่ที่สุดองค์กรหนึ่ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลนั้นนับว่ามีความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากกระบวนการพัฒนาทำให้ระบบเศรษฐกิจ และสังคมขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็วคำว่าเทศบาลนั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลายซึ่งสามารถพิจารณาจากเอกสาร และนักวิชาการ ดังนี้

เฉลิมพล แก้วแกมเสื่อ ได้กล่าวว่า เทศบาล หมายถึง เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปหนึ่งเป็นราชการที่จัดอยู่ในระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งเกิดจากการกระจายอำนาจ

ทางการปกครองจากส่วนกลางให้ประชาชนมีส่วนร่วมปกครองท้องถิ่นกันเองเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดแบบเต็มรูปที่สมบูรณ์มากที่สุดมีระดับความเป็น ประชาธิปไตย มากกว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ เป็นการจำลองรูปแบบการปกครองของประเทศ ระบบรัฐสภาเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นที่รู้จักของคนทั่วไป เทศบาลจะตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่มีความเจริญมีประชากรมาก โดยทั่วไปเทศบาลเมืองจะเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด^{๓๗} เป็นหน่วยการปกครองในระดับท้องถิ่นที่เก่าแก่คุ้นเคย และเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งยังเป็นรูปแบบหนึ่งของการปกครองท้องถิ่นที่กระจายอำนาจ เห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับ เช่น ฉบับปี ๒๕๔๐ และฉบับปี ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่นของตนเองอันเป็นการพัฒนาพื้นฐานของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เทศบาลแบ่งเป็น เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล^{๓๘}

มีความสอดคล้องที่ว่า เทศบาลเป็นหน่วยงานปกครองท้องถิ่น รูปแบบหนึ่งที่ถือหลักการปกครองตนเอง (Local Self Government) เป็นการจัดองค์การทางการเมืองขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้กับประชาชนในท้องถิ่น หรือในเขตเทศบาลนั้นๆ โดยเทศบาลจะต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีความเป็นอิสระพอสมควรในการบริหารกิจการของเทศบาล และจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในเทศบาลนั้นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาล ด้วยซึ่งโดยทั่วไปจะใช้วิธีการให้ประชาชนเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล และผู้บริหารเทศบาล^{๓๙} และเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปหนึ่งของไทย ตามหลักการกระจายอำนาจ กล่าวคือ ราชการบริหารส่วนกลาง กระจายอำนาจไปให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอิสระที่จะดำเนินการปกครองตนเองภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด เป็นการปูพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย ระบบรัฐสภา เพราะเป็นการจำลองรูปแบบการปกครองจากต่างประเทศมาใช้ในท้องถิ่น ปัจจุบันเทศบาลจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๕๔๖ ซึ่งได้กำหนดให้การจัดตั้งการเปลี่ยนชื่อการเปลี่ยนแปลง

^{๓๗} เฉลิมพล แก้วแถมเสื่อ, “การศึกษารูปแบบงานเทศบาลนครศรีอยุธยา”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๘), หน้า ๑๖.

^{๓๘} สุนันทา กาหยี, “การเปรียบเทียบความพร้อมในการบริหารจัดการระหว่างเทศบาลตำบลห้วยยอดกับเทศบาลตำบลนาหวางใน อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๓), บทนำ.

^{๓๙} จินตนา คงเหมือนเพชร, “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการของเทศบาลเมืองปัตตานี”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๔๑), หน้า ๑๓.

เขตหรือการเปลี่ยนแปลงฐานะของเทศบาล ให้กระทำเป็นพระราชกฤษฎีกา เทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคล แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร ดังนี้^{๔๐}

เทศบาลตำบล จัดตั้งขึ้นในท้องถิ่นที่มีความเจริญพอสมควร และสามารถมีรายได้พอสมควรแก่การปฏิบัติหน้าที่อื่นต้องทำ ปรกติจะตั้งขึ้นในท้องถิ่นของอำเภอต่าง ๆ ที่มีใช้อำเภอเมือง

เทศบาลเมือง จัดตั้งขึ้นในท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นชุมชนที่มีประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ คนขึ้นไปเทศบาลเมืองมีสมาชิกสภาเทศบาลได้ ๑๘ คน มีคณะเทศมนตรีได้ ๓ คน เช่นเดียวกับเทศบาลตำบล ส่วนใหญ่เทศบาลเมืองจะตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองเพราะเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด ดังนั้น ในแต่ละจังหวัดอย่างน้อยจะมีเทศบาลเมือง ๑ แห่ง

เทศบาลนคร ตั้งขึ้นในท้องถิ่นชุมชนที่มีประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่ตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ คนขึ้นไปเทศบาลนครมีสมาชิกสภาเทศบาล ๒๔ คน และมีคณะเทศมนตรี ๕ คน (นายกเทศมนตรีและเทศมนตรีอื่นอีก ๔ คน)เทศบาลนครจะจัดตั้งขึ้นในท้องถิ่นชุมชนเมืองใหญ่ ๆ ที่มีประชากรหนาแน่น ใน พ.ศ. ๒๔๗๘ ประเทศไทยมีเทศบาลนครอยู่ ๓ แห่ง คือ เทศบาลนครกรุงเทพ เทศบาลนครธนบุรี และเทศบาลนครเชียงใหม่ ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๑๔ รัฐบาลได้รวมเทศบาลนครกรุงเทพกับเทศบาลนครธนบุรีเข้าด้วยกันตั้งเป็นนครหลวงกรุงเทพธนบุรี และได้พัฒนามาเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปพิเศษ เรียกว่า "กรุงเทพมหานคร" จึงทำให้เทศบาลนครเหลืออยู่แห่งเดียว คือ เทศบาลนครเชียงใหม่

สอดคล้องกับ มารุต วันทนากร ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๖ ได้กำหนดให้เทศบาลในประเทศไทยมีทั้ง ๓ ประเภท อันได้แก่ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล ซึ่งเทศบาลแต่ละประเภทก็มีลักษณะ และองค์ประกอบที่แตกต่างกันออกไปดังมีรายละเอียดดังนี้^{๔๑}

เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่น ชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไปทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลการจัดตั้งเทศบาลนครจะกระทำได้โดยการประกาศกระทรวงมหาดไทยโดยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร

^{๔๐} วัชร ธีรพันธุ์เมธี, กรรมการทำอักษรานุกรมภูมิศาสตร์ ราชบัณฑิตยสถาน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.royin.go.th [๓ พฤษภาคม ๒๕๕๘].

^{๔๑} มารุต วันทนากร, พัฒนาการและรูปแบบการปกครองท้องถิ่นไทย, (สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย, ๒๕๔๗), หน้า ๒๓-๒๔.

เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลาง หรือท้องถื่นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลเมือง การจัดตั้งเทศบาลเมืองจะกระทำได้โดยการประกาศกระทรวงมหาดไทยโดยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยโดยยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล (เทศบาลตำบลไม่ได้กำหนดจำนวนราษฎรในพื้นที่ไว้อย่างชัดเจนเหมือนกับเทศบาลนครและเทศบาลเมือง)

สรุปได้ว่า เทศบาล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตัวแทนเพื่อเข้าไปบริหารทรัพยากรของท้องถิ่นตนเอง ทำให้ประชาชนเกิดความรักสามัคคี ช่วยทำนุบำรุงท้องถิ่นให้มีความสงบสุขเป็นระเบียบสวยงามถูกสุขลักษณะ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข และมีบทบาทหน้าที่สำคัญยิ่งต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในระดับท้องถิ่น

จากความหมายเกี่ยวกับเทศบาลที่นักวิชาการต่างๆ ได้แสดงทัศนะเอาไว้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ ประมวลแนวคิดหลัก เพื่อประกอบการศึกษาความหมายเกี่ยวกับเทศบาล โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๕

ตารางที่ ๒.๕ ความหมายหลักที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับเทศบาล

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
เฉลิมพล แก้วแกมเสื่อ, (๒๕๔๘, หน้า ๑๖)	๑. เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ๒. อยู่ในระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ๓. การกระจายอำนาจทางการปกครองจากส่วนกลาง ๔. เป็นการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย ๕. จำลองรูปแบบการปกครองของประเทศ ๖. ตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่มีความเจริญมีประชากรมาก
สุนันทา กาหยี, (๒๕๕๓, บทนำ)	๑. เป็นรากฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ๒. มีในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ และ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นพื้นฐานประชาธิปไตย ๓. ประชาชนมีส่วนร่วมการบริหารท้องถิ่นของตนเอง ๔. เป็น เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล

ตารางที่ ๒.๕ (ต่อ) ความหมายหลักที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับเทศบาล

จินตนา คงเหมือนเพชร, (๒๕๔๑, หน้า ๑๓)	๑. หน่วยงานปกครองท้องถิ่น อีกรูปแบบหนึ่ง ๒. เป็นนิติบุคคล มีอิสระในการบริหารพอสสมควร ๓. ประชาชนมีส่วนร่วม โดยเลือกตัวแทนเข้าไปทำงาน
วิรัช ธีรพันธุ์เมธี, ([ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.royin.go.th)	๑. ราษฎรมีอิสระปกครองตนเองภายใต้ของกฎหมาย ๒. เป็นพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ๓. เป็นรูปแบบการปกครองที่จำลองมาจากต่างประเทศ
มารุต วันทนากกร, (๒๕๔๗, หน้า, ๒๓-๒๔)	๑. เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ๒. ได้แก่ เทศบาลนคร, เมือง และเทศบาลนคร

๒.๓.๒ แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล

แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาลซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าเทศบาลมีผู้ให้ความหมายโดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

แนวคิดเรื่องการจัดตั้งเทศบาล เริ่มปรากฏตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๖ ในรูปของธรรมนูญลักษณะปกครองคณะนคราภิบาล พ.ศ. ๒๔๖๑ โดยใช้กับเมืองจำลอง คือ “ดุสิตธานี”^{๔๒} ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระดำริว่าประเทศไทยควรได้มีการกระจายอำนาจให้ประชาชนปกครองตนเองเช่นเดียวกับในประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งมีระบบการปกครองท้องถิ่นแบบ municipality ซึ่งหมายถึงการให้ประชาชนเลือกตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลขึ้นมาบริหารกิจการของประชาชนในท้องถิ่นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นขั้นพื้นฐาน และสาธารณูปโภคต่าง ๆ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๐ จึงได้ตั้งคณะทำงานขึ้นศึกษาความเหมาะสมของการใช้ระบบการปกครองรูปแบบ municipality หรือประชาธิปไตย คณะทำงานชุดนี้ได้เดินทางไปศึกษาดูงานในประเทศที่มีการจัดการปกครองท้องถิ่น ในรูปแบบนี้ในประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง เช่น สิงคโปร์ ฮ่องกง และฟิลิปปินส์ ซึ่งผลการศึกษาได้ข้อเสนอว่า^{๔๓}

^{๔๒} สนิท จรอนันต์, ความเข้าใจเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันนโยบายศึกษา, พิมพ์ที่บริษัทสุขุมและบุตรจำกัด, ๒๕๔๓), หน้า ๒๙.

^{๔๓} วิชชุกร นาคธน, การเมืองการปกครอง, [ออนไลน์] แหล่งที่มา : www.human.aru.ac.th/ [๓ พฤษภาคม ๒๕๕๘].

(๑) จัดตั้งเทศบาลนั้นทำได้ง่าย เพราะราษฎรต้องการความก้าวหน้าอยู่แล้ว แต่การจะแก้ไขให้เทศบาลพ้นจากการควบคุมเสียเลยนั้นไม่สมควร

(๒) ควรแก้ไขการควบคุมการเงินให้สัมพันธ์กับบัญชีในความควบคุม และเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเช่นเดียวกับในประเทศฟิลิปปินส์ ของไทยก็ควรอยู่ในความควบคุมดูแล และตรวจตราของคลังมณฑล

(๓) ควรจะจัดตั้งกรมควบคุมเทศบาล ให้อยู่ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ไม่ควรให้อยู่ในการควบคุมของกรมสาธารณสุข

(๔) ควรให้กรมที่ควบคุมเทศบาล ติดต่อกับเทศบาลอย่างใกล้ชิดตรวจดูความเป็นไปของเทศบาลเสมอ ๆ และเมื่อได้รับมอบหน้าที่ตามบัญชีให้กับรัฐบาลแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องอยู่ในกรมนี้

(๕) ให้รัฐบาลเข้าควบคุม โดยให้เทศบัญญัติ และงบประมาณต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก่อนกรมต้องแนะนำการสาธารณสุขปโภค และผังเมืองโดยด่วน

(๖) ควรแบ่งเทศบาลออกเป็น ๓ ชั้นโดยอาศัยหลักรายได้ และจำนวนของราษฎรให้มีบทบัญญัติยกฐานะ หรือลดฐานะของเทศบาลได้ในเมื่อรายได้ และราษฎรของเทศบาลนั้นมากขึ้นหรือลดลง

(๗) ควรให้มีการเลือกตั้งสมาชิกที่ไม่ได้เป็นข้าราชการกำหนดคุณสมบัติสำหรับผู้ที่มีสิทธิออกเสียง โดยจะต้องอยู่ในเขตเทศบาลไม่น้อยกว่า ๑ ปี และเสียภาษีถึงจำนวนที่กำหนดไว้

(๘) ประเภทของเทศบาล แบ่งเป็น ๓ ชั้นคือ

เทศบาลชั้นที่ ๑ ต้องมีรายได้ ๓๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป และมีราษฎร ๘,๐๐๐ คน

เทศบาลชั้นที่ ๒ ต้องมีรายได้ ๑๕,๐๐๐ บาทขึ้นไป และมีราษฎร ๔,๐๐๐ คน

เทศบาลชั้นที่ ๓ ต้องมีรายได้ ๕,๐๐๐ บาทขึ้นไป และมีราษฎร ๒,๐๐๐ คนส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้ไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ บาท เห็นสมควรให้การบริหารส่วนท้องถิ่นอยู่ภายใต้การบริหารของราชการเช่นเดิม

(๙) ให้สภาเทศบาลประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ปลัดจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด นายอำเภอ และสมาชิกอีก ๔ คนซึ่งเลือกตั้งขึ้นเป็นกรรมการ เทศบาลชั้น ๒ และ ๓ ให้มีสมาชิกเลือกตั้งร่วมด้วยเพียง ๑-๒ คนจากข้อเสนอแนะของคณะกรรมการศึกษาความเป็นไปได้ ได้นำไปสู่การร่างพระราชบัญญัติเทศบาลซึ่งมี หม่อมเจ้าสกลวรรณกร วรวรรณ เป็นประธาน ซึ่งที่ประชุมเสนอบติได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๓ หลังจากนั้นได้ส่งไปให้กรมร่างกฎหมายพิจารณาอีกครั้งหนึ่งแต่ยังไม่ได้ประกาศใช้ก็เกิดการปฏิวัติ พ.ศ. ๒๔๗๕ โดยคณะราษฎรเสียก่อน

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ คณะราษฎร มีนโยบายกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ประชาชน และเห็นว่าการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลมีความเหมาะสม

และเป็นรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่นิยมกันโดยแพร่หลายในยุโรป และประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าในตะวันตกจึงได้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาลพุทธศักราช ๒๔๗๖ ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงรูปแบบเดียวที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาลพุทธศักราช ๒๔๗๖ ได้กำหนดให้มีเทศบาล ๓ ประเภทคือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร โดยเรียงลำดับจากท้องที่ที่มีความเจริญน้อย ไปสู่ท้องที่ที่มีความเจริญมากขึ้นตามลำดับโดยกำหนดให้เทศบาลทุกประเภทมีฐานะเป็นนิติบุคคล และรัฐบาลมีนโยบายเบื้องต้นที่จะจัดตั้งเทศบาลให้ครบทุกตำบลในราชอาณาจักร ซึ่งมีอยู่ ๔,๘๐๐ ตำบลแต่ในที่สุดก็ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย คงมีท้องที่ต่าง ๆ ที่ได้รับการจัดตั้งเป็นเทศบาลไม่มากนัก กล่าวคือช่วงปี พ.ศ.๒๔๗๘-๒๔๘๐ จัดตั้งได้เพียง ๙๕ แห่งเท่านั้น สาเหตุเนื่องมาจากเทศบาลแต่ละแห่งมีสภาพสังคม เศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมากบางเทศบาลมีรายได้น้อยมากไม่พอกับการบริหารกิจการของเทศบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนั้นประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจอย่างเพียงพอจึงทำให้การบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้ออกหมายไว้ต่อมาใน พ.ศ.๒๔๘๑ และ พ.ศ.๒๔๘๖ ได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.๒๔๗๖ และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๘๑ ตามลำดับ

มีความสอดคล้องกับปธาน สุวรรณมงคล ที่กล่าวไว้ว่า พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานสัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ The New York Time ฉบับวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๔๗๔ ความตอนหนึ่งว่า “ข้าพเจ้าเห็นว่าสิทธิการเลือกตั้งของประชาชนควรจะต้องเริ่มต้นที่การปกครองท้องที่ในรูปเทศบาล ข้าพเจ้าเชื่อว่าประชาชนควรมีสิทธิมีเสียงในกิจการของท้องถิ่น เรา กำลังพยายามให้การศึกษาแก่เขา ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการผิดพลาดถ้าเราจะมี การปกครองระบอบรัฐสภา ก่อนที่ประชาชนจะมีโอกาสเรียนรู้ก่อน และมีประสบการณ์อย่างดีเกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งในกิจการปกครองท้องถิ่น”^{๔๔} และมีสาระสำคัญของการปกครอง รูปแบบเทศบาลไว้ดังนี้ ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๙๖ ได้แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๑๑ พุทธศักราช ๒๕๔๓ กำหนดให้ท้องถิ่นใดมีสภาพอันสมควรยกฐานะเป็นเทศบาลก็ให้จัดตั้งท้องถิ่นนั้นๆ เป็นเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร และให้เทศบาลเป็นทบวงการเมืองมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และ กฎหมายอื่นๆ (มาตรา ๗)^{๔๕} ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเปิดให้มีการเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปบริหารงานท้องถิ่นตัวเอง เพื่อเลือกสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรง

^{๔๔} รศ .ดร.ปธาน สุวรรณมงคล, สถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๘), หน้า ๓๐๑.

^{๔๕} ทองอาน พาไทสง, ประมวลกฎหมายและระเบียบการปฏิบัติงานของท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : วี.เจ.พรินต์ติ้ง, ๒๕๔๙), หน้า ๑๓๐-๑๔๒.

จากประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามจำนวน ดังนี้^{๔๖}

๑. สภาเทศบาลตำบล ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๑๒ คน
๒. สภาเทศบาลเมือง ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๑๘ คน
๓. สภาเทศบาลนคร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๒๔ คน

นายกเทศมนตรี มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น นายกเทศมนตรีดำรงตำแหน่งนับตั้งแต่วันเลือกตั้ง และมีระยะเวลาดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปีนับแต่วันเลือกตั้งตั้งแต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๒ วาระไม่ได้ ในกรณีที่นายกเทศมนตรีดำรงตำแหน่งไม่ครบระยะเวลา ๔ ปีก็ให้ถือว่าเป็น ๑ วาระ และเมื่อได้ดำรงตำแหน่ง ๒ วาระติดต่อกันแล้วจะดำรงตำแหน่งได้อีกเมื่อพ้นระยะเวลา ๔ ปี นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง นายกเทศมนตรีอาจแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีซึ่งมิใช่สมาชิกสภาเทศบาล เป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการของเทศบาลตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมายได้ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ ถือว่าเป็น ๑ วาระและเมื่อได้ดำรงตำแหน่ง ๒ วาระติดต่อกันแล้วจะดำรงตำแหน่งได้อีกเมื่อพ้นระยะเวลา ๔ ปี นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง นายกเทศมนตรีอาจแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีซึ่งมิใช่สมาชิกสภาเทศบาลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการของเทศบาลตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมายได้ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

๑. เทศบาลตำบลให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน ๒ คน
๒. เทศบาลเมืองให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน ๓ คน
๓. เทศบาลนครให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน ๔ คน

นายกเทศมนตรี แต่งตั้งที่ปรึกษานายกเทศมนตรีและเลขานุการ นายกเทศมนตรีซึ่งมิใช่สมาชิกสภาเทศบาลได้ โดยในกรณีของเทศบาลตำบลให้แต่งตั้งได้รวมกันไม่เกิน ๒ คน เทศบาลเมืองให้แต่งตั้งรวมกันไม่เกิน ๓ คน และเทศบาลนครให้แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันไม่เกิน ๕ คน

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาลนั้นเริ่มต้นขึ้นก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ ในสมัยของ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีความคิดว่าประเทศไทยควรได้มีการกระจายอำนาจให้ประชาชนปกครองตนเอง เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนจะมีการปกครองระบอบ รัฐสภา

^{๔๖} ไกรวิทย์ พวงงาม, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๔๘), หน้า ๑๗๗.

จากความหมายของแนวคิดเกี่ยวกับเทศบาลที่นักวิชาการต่างๆ ได้แสดงทัศนะเอาไว้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ ประมวลแนวคิดหลัก เพื่อประกอบการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๖

ตารางที่ ๒.๖ แนวคิดหลักที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
สนิท จรอนันต์,(๒๕๔๓,หน้า ๒๙)	๑. แนวคิดการจัดตั้งเทศบาล เริ่มขึ้นสมัยรัชกาลที่ ๖ ๒. โดยใช้กับเมืองจำลอง คือ “ดุสิตธานี” ๓. เกิดขึ้นตาม พ.ร.บ. พ.ศ. ๒๔๗๖ จุดมุ่งหมายที่สำคัญ๒ ประการ คือประสิทธิภาพในการจัดบริการสาธารณะและเป็นสถาบันการสอนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
วิชชุกร นาคธน,(ออนไลน์], แหล่งที่มา www.human.aru.ac.th ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๘.)	๑.พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระดำริว่าประเทศไทย ควรได้มีการกระจายอำนาจให้ประชาชนปกครองตนเองเช่นเดียวกับประเทศที่พัฒนาแล้ว ๒. วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๐ จึงได้ตั้งคณะทำงานขึ้นศึกษาความเหมาะสมของการใช้ระบบการปกครองรูปแบบ municipality หรือประชาธิปไตย ๓. คณะทำงานเดินทางไปศึกษาดูงานที่ สิงคโปร์ ชวา ฮ่องกง และฟิลิปปินส์
ปธาน สุวรรณมงคล,(๒๕๔๘,หน้า ๓๐๑)	๑. พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทาน สัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ The New York Time ฉบับวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๔๗๔ ๒. สิทธิการเลือกตั้งของประชาชนควรเริ่มต้นที่การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบของเทศบาล ๓. ให้ประชาชนมีโอกาสเรียนรู้ก่อนที่จะมีการปกครองในระบอบรัฐสภา

ตารางที่ ๒.๖ แนวคิดหลักที่นักวิชาการหรือนักวิจัยทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล

ทองอาน พาไทสง, (๒๕๔๙, หน้า ๑๓๐-๑๔๒)	ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๙๖ ได้แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๑๑ พุทธศักราช ๒๕๔๓ กำหนดให้ท้องถิ่นใดมีสภาพอันสมควรยกฐานะเป็นเทศบาลก็ให้จัดตั้งท้องถิ่นนั้นๆ เป็นเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนครและให้เทศบาลเป็น ทบวง การเมืองมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และ กฎหมายอื่นๆ (มาตรา ๗)
โกวิท พวงงาม, (๒๕๔๗, หน้า ๒๓-๒๔)	๑.การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการเลือกตัวแทน เข้าไปบริหารงาน และเป็นสมาชิกสภาเทศบาล ๒.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น สภาเทศบาล ตำบล มีสมาชิกจำนวน ๑๒ คน,สภาเทศบาลเมือง ๑๘ คน, สภาเทศบาลนคร มีสมาชิกจำนวน ๒๔ คน ๓.เลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงของ ประชาชน ตามกฎหมาย นายกเทศมนตรีดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปีและดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๒ วาระไม่ได้ ๔.นายกเทศมนตรี แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรี ที่มีใช้ สมาชิกสภาเทศบาลเป็นผู้ช่วยเหลือการบริหาร ราชการเทศบาลตำบล แต่งตั้งรองนายกได้ไม่เกิน ๒ คนเทศบาลเมือง แต่งตั้งรองนายกได้ไม่เกิน ๓ คน เทศบาลนคร แต่งตั้งรองนายกได้ไม่เกิน ๔ คน ๕.แต่งตั้งที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการ นายกเทศมนตรี มีใช้สมาชิกสภาเทศบาลตำบล ๒ คนเทศบาลเมืองไม่เกิน ๓ คน และเทศบาลนคร แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันได้ไม่เกิน ๕ คน

๒.๔ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๒.๔.๑ โครงสร้างเทศบาลตำบลม่วงน้อย

โครงสร้างของเทศบาลม่วงน้อย แบ่งออกเป็นสองส่วน คือ สภาเทศบาล และ นายกเทศมนตรี

๑) **สภาเทศบาล** ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ และควบคุมฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย สมาชิกสภาเทศบาล ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของราษฎรอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี สำหรับ จำนวนสมาชิกสภาเทศบาลขึ้นอยู่กับประเภทของเทศบาลดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕ คือ สภาเทศบาล ตำบลประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๑๒ คน

๒) **นายกเทศมนตรี** ทำหน้าที่บริหารกิจการของเทศบาลตามกฎหมาย โดยได้รับการ เลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหาร ท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี และไม่สามารถดำรงตำแหน่ง ติดต่อกันเกินกว่า ๒ วาระ นายกเทศมนตรีแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรี ซึ่งมีใช้สมาชิกสภาเทศบาลเป็น ผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการโดยมาตรา ๔๘ แห่งกฎหมายว่าด้วยเทศบาล ได้กำหนดรอง นายกเทศมนตรีไม่เกิน ๒ คน เป็นผู้ช่วยในการบริหารของเทศบาลตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมาย และนายกเทศมนตรีแต่งตั้งที่ปรึกษา และ เลขานุการนายกเทศมนตรี ซึ่งมีใช้สมาชิกสภา เทศบาล โดยในกรณีเทศบาลตำบล ให้แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันไม่เกิน ๒ คน ทั้งนี้ โดยมีปลัดเทศบาล เป็นผู้บังคับบัญชา และรับผิดชอบงานประจำของเทศบาล เทศบาลตำบลสันผักหวาน ประกอบไปด้วย ส่วนราชการทั้งหมด ๘ ส่วน ที่ต่างมีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการให้บริการกับพี่น้องประชาชน

ประวัติความเป็นมา : ความเป็นมาของชุมชนบริเวณที่เป็นที่ตั้งชุมชนเทศบาลตำบลม่วง น้อย เป็นพื้นที่ที่มี การตั้งถิ่นฐานมานานแล้ว โดยปรากฏหลักฐานว่าก่อนปี พ.ศ.๒๓๑๘ ได้มีชุมชน เล็ก ๆ ตั้งกระจายอยู่ใน บริเวณนี้ เพื่อต่อสู้กับพม่า เช่น บ้านหนองล่อง บ้านถ่อง (วัดร้างใกล้วัดสะปุง และวัดป่าตาลในปัจจุบัน) ความสำคัญของชุมชนม่วงน้อยในประวัติศาสตร์ล้านนา เริ่มเมื่อพระยาภาว ิละย่ายที่ตั้งจากเมืองลำปางมาตั้งมั่นอยู่ในพื้นที่นี้ เพื่อบรรวบรวมผู้คนขับไล่พม่าออกจากดินแดนล้านนา และทำการฟื้นฟูเมืองเชียงใหม่ (พ.ศ. ๒๓๑๘-๒๓๓๙)

สภาพทั่วไปของเทศบาลตำบลม่วงน้อย : เทศบาลตำบลม่วงน้อยได้รับการเปลี่ยนแปลง ฐานะจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล เนื่องจากมีกฎหมายบังคับให้สุขาภิบาลเปลี่ยนแปลงเป็นฐานะ เทศบาลพร้อมกันทั่วประเทศ ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็น เทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๑๑๖ ตอน ๙ ก. เมื่อวันที่ ๒๔ ก.พ. ๒๕๔๒ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๕ พ.ค. ๒๕๔๒ เทศบาลตำบลม่วงน้อย มีประชากร ๔,๕๖๑ คน ๑,๗๐๙ หลังคาเรือน มีหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบ ๘ หมู่บ้านคือ หมู่ ๑ บ้านไร่ , หมู่ ๒ บ้านแซม ,

หมู่ ๓ บ้านสะป่งน้อย , หมู่ ๔ บ้านม่วงน้อย , หมู่ ๕ บ้านป่าตาล , หมู่ ๖ บ้านท่ากอม่วง , หมู่ ๗ บ้านไร่ร้อย และ หมู่ ๘ บ้านสะป่งหลวง

ที่ตั้ง : เทศบาลตำบลม่วงน้อย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของภาคเหนือ และอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดลำพูน และอยู่ทางทิศใต้ของที่ว่าการอำเภอป่าซาง บริเวณพิกัด x ๕๙๕๑๐๐ , y ๒๐๔๒๕๔๐ ตามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๑๑๖ ถนนสายเลี้ยวเมืองลำพูน-ป่าซาง ระยะทางห่างจากกรุงเทพ ประมาณ ๖๙๕ กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดลำพูน ประมาณ ๑๗ กิโลเมตร และห่างจากที่ว่าการอำเภอป่าซางประมาณ ๖ กิโลเมตร

ลักษณะสภาพทั่วไปของเทศบาลตำบลม่วงน้อย : พื้นที่เป็นที่ราบมีแม่น้ำทาไหลผ่าน แบ่งเขตระหว่าง เทศบาลตำบลเหมืองจี้ กับ เทศบาลตำบลม่วงน้อย เป็นที่ราบเหมาะแก่การเพาะปลูก เทศบาลตำบลม่วงน้อยเป็นเทศบาลขนาดเล็ก มีพื้นที่ประมาณ ๙.๔๐ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๕,๘๗๕ ไร่ ความสูงตามระดับน้ำทะเลโดยประมาณ ๓๒๐ เมตร

อาณาเขตตำบล : ตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่างๆ ดังนี้^{๔๗}

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ เขตเทศบาลตำบลป่าซาง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
ทิศใต้	ติดต่อกับ เขตเทศบาลตำบลมะกอก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ เขตเทศบาลตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
ทิศใต้	ติดต่อกับ เขตเทศบาลตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ข้อมูลอาชีพของตำบล : อาชีพหลัก รับจ้าง ค้าขาย อาชีพเสริม ทำอุตสาหกรรมในครัวเรือนและแปรรูปผลผลิตการเกษตร

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล : ตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน มีสถานที่สำคัญต่างๆ ดังนี้

ทางการศึกษา : ในเขตเทศบาลมีโรงเรียนระดับประถมศึกษา ดังนี้

๑. โรงเรียนวัดบ้านไร่
๒. โรงเรียนบ้านป่าตาล๓. โรงเรียนบ้านสะป่ง

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ๑ แห่ง ตั้งอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสะป่ง (เก่า) หมู่ ๓ บ้านสะป่ง

ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ๑ แห่ง ตั้งอยู่ที่อาคารกลุ่มเกษตรกรทำสวนตำบลม่วงน้อย บริเวณสำนักงานเทศบาลตำบลม่วงน้อย

^{๔๗} สำนักงานเทศบาลตำบลม่วงน้อย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.moungnoy.go.th/>

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลม่วงน้อย จำนวน ๑ แห่ง

สถาบัน และองค์กรทางศาสนา: วัด ๖ แห่ง ดังนี้

๑.วัดสะปุง หมู่ ๓

๒.วัดสะปุงหลวง หมู่ ๘

๓.วัดป่าตาล หมู่ ๕

๔.วัดบ้านไร่ หมู่ ๑

๕.วัดท่ากอม่วง หมู่ ๖

๖.วัดม่วงน้อย หมู่ ๔

ตารางภาพ ๔.๑ แสดงอัตรากำลังเทศบาลตำบลม่วงน้อย อ.ป่าซาง จ.ลำพูน

ส่วนการบริหาร	พนักงานเทศบาล สามัญ / ระดับ							รวม	ลูกจ้าง ประจำ	พนักงานจ้าง ตามภารกิจ	พนักงาน จ้างทั่วไป	รวม ลูกจ้าง	รวมพนักงาน และลูกจ้าง
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗						
สำนัก ปลัดเทศบาล	๑	-	-	-	๑	๒	-	๕	๓	๘	๑	๑๔	๑๙
กองวิชาการและ แผนงาน	-	-	-	-	๒	-	-	๒	-	๒	-	๒	๔
กองคลัง	-	๑	-	๑	๑	-	๑	๔	-	๒	-	๓	๗
กองช่าง	๑	๑	๑	๑	-	-	-	๔	๑	๓	-	๕	๑๐
กองสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม	-	-	-	-	-	๑	๑	๒	๒	๓	๒	๗	๙
กองการศึกษา	-	-	๑	๑	-	๑	-	๓	-	๖	-	๗	๑๐
กองสวัสดิการและ สังคม	-	๑	-	๑	-	๑	-	๓	-	๑	-	๑	๔
กองการประปา	-	-	-	-	๑	-	-	๑	๑	๑	-	๒	๓
รวม	๒	๓	๒	๔	๕	๕	๒	๒๔	๗	๒๖	๓	๔๑	๖๕

สรุปได้ว่า การพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เป็นการสร้างความสามัคคีของชุมชนด้วยการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ไขปัญหา ร่วมกันส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลน้อย ให้มีความพร้อมต่อการพัฒนาท้องถิ่นในทุกๆ ด้าน และการพัฒนาจะสำเร็จได้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมืออย่างจริงจังของทุกฝ่ายในชุมชน เพื่อเป็นพลังต่อสู้ฝ่าฟันแก้ไขปัญหาจนประสบผลสำเร็จ

ดังนั้นการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ จึงต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และมีความซื่อสัตย์ สุจริตในหน้าที่เพื่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชนเทศบาลตำบลน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน การให้ความสำคัญโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุดถือเป็นหัวใจของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นอกจากนั้นจำเป็นต้องเน้นส่งเสริมและสนับสนุนให้การศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน และพัฒนาเยาวชนประชาชนให้ยึดมั่นอยู่ในศีลธรรม จริยธรรมอันดีงาม และส่งเสริมอาชีพเศรษฐกิจแบบพอเพียงโดยส่วนรวม

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยต่างๆจะได้นำมากล่าวพอสังเขป ดังนี้

พระมหาเอกมร ฐิตปณฺโญ (คงตางาม) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า^{๔๘}

๑. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมของ องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

๒. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก สาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัด

^{๔๘}พระมหาเอกมร ฐิตปณฺโญ (คงตางาม), “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

อุปราชธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. แนวทางในการนำหลักสารานีธรรม มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ควรทำงานรับใช้ประชาชนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย วางแผนการทำงานให้เหมาะสมเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อส่วนรวมเป็นสำคัญพูดดีต่อกันเพื่อชักนำให้ประชาชนเกิดความสามัคคีปรองดอง และเกิดความรักความเห็นใจซึ่งกัน และกัน ทำงานเพื่อส่วนรวม ซื่อตรงต่อตนเอง ต่องาน ต่อบุคคลอื่นเว้นจากการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง และพรรคพวกไม่รับสินบนไม่ทุจริต ให้การช่วยเหลือจัดสวัสดิการ หรือแบ่งปันผลประโยชน์ต่างๆ ให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงเสมอภาคเท่าเทียมกันบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยในตนเอง รักษากฎระเบียบที่ตั้งไว้ เคารพความคิดเห็นของกัน และกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหา และความต้องการในท้องถิ่น แสดงความคิดเห็น วิจารณ์การทำงาน และร้องทุกข์เรื่องราวต่างๆได้เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตนเอง และองค์กรอยู่เสมอ

พระมหาไกรสร ถาวโร (ถาวร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษามัธยมเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง” ผลวิจัยพบว่า^{๔๔}

ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นระดับมากมีลักษณะเด่น ดังนี้ คือ หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม และหลักความคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ ตำแหน่งไม่แตกต่างกัน

แนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง มีดังนี้ ๑) ด้านหลักนิติธรรม ก่อนผู้บริหารจะนำกฎระเบียบข้อบังคับมาใช้ในโรงเรียน ควรมีการจัดตั้ง คณะกรรมการจัดทำประชาพิจารณ์ ๒) หลักคุณธรรม ผู้บริหารควรเน้นผู้มีคุณธรรม ยึดถือเรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพ มีจิตใจเป็นธรรม ๓) หลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรมีการประชุมชี้แจงในทุกเรื่องเปิดโอกาสให้มีการซักถามได้ ๔) หลักการมีส่วนร่วมผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของโรงเรียนเป็นที่ปรึกษา และเป็นกำลังใจให้กับบุคลากร ๕) หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรมีความรับผิดชอบในภารกิจของโรงเรียน

^{๔๔}พระมหาไกรสร ถาวโร (ถาวร), “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษามัธยมเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

โดยไม่มีการทอดทิ้ง หรือปฏิเสธงาน ๖) หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารควรลงมือกระทำงานต้องคำนึงถึง ความคุ้มค่าทั้งเวลา ผลงานและสิ่งที่ลงทุนไป เพื่อประโยชน์ของโรงเรียน

นิพนธ์ โอภาษี ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์” ผลวิจัยพบว่า^{๕๐}

๑. ประชาชน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓. ๔๓) เมื่อพิจารณา รายละเอียดแต่ละด้าน คือ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าส่วนใหญ่เกิดจาก ผู้บริหารขององค์กร ที่ใช้อำนาจการตัดสินใจฝ่ายเดียวและ ไม่นำข้อมูลปัญหาของท้องถิ่นมาจัดทำ ฐานข้อมูลเพื่อจัดทำแผนงานและขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน

พระคณพศ กิตติสาร (ประกอบเสียง) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล :กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลวิจัยพบว่า^{๕๑}

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๘๘ คน มีอายุตั้งแต่ ๓๑-๔๐ ปี มีจำนวน ๗๒ คน มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน ๗๗ คน มีรายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๙๕ คน มีประสบการณ์ทำงาน ๕-๑๐ ปี จำนวน ๖๘ คน และมีตำแหน่งลูกจ้าง จำนวน ๗๕ คน

^{๕๐}นิพนธ์ โอภาษี, “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๗.

^{๕๑}พระคณพศ กิตติสาร (ประกอบเสียง), “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

๒. พนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางกรวยมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางกรวยมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน

๓. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้างต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์ทำงานที่อยู่ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่าผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางกรวยมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. ปัญหาในการบริหารงานพบว่า บุคลากรบางส่วนยังไม่ทราบข้อกำหนดหรือหลักธรรมาภิบาลเกี่ยวกับการบริหารงานในแต่ละส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล บุคลากรบางส่วนยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม และบางส่วนยังเห็นแก่พวกพ้องของตนเอง การทำงานในบางเรื่องไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม บุคลากรบางส่วนปฏิบัติงานตามความรู้สึกของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลงานที่ออกมา การจัดสรรงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตการปกครอง

พิศสมัย หมกทอง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร” ผลวิจัยพบว่า^{๕๒}

๑. สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม บุคลากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๑๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๗ มีอายุ ๓๐-๓๙ ปี จำนวน ๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔ มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๑๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๗ มีตำแหน่งเป็นข้าราชการ จำนวน ๑๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๐ มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งระหว่าง ๖-๑๐ ปี จำนวน ๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๖ มีรายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๘

๒. ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน

^{๕๒}พิศสมัย หมกทอง, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๕.

๓. การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม ด้านเพศไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านอายุ การศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งรายได้ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร นั้นพบว่ามีน้อย และมีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารบริหารงานโดยคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาลให้ครบทั้ง ๖ ด้าน เพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารการปกครองที่ดีที่ทุกๆ ภาคส่วนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีงามเหมาะที่จะนำมาใช้ในการบริหารองค์กรต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การบริหาร เป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับการใช้ศาสตร์ หรือทักษะการบริหารจัดการที่ผู้บริหารจะใช้ในการตัดสินใจเพื่อค้นหาวิธีที่ดีที่สุด การนำเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้ก็เพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ถ้าองค์กรใดบริหารงานด้วยความเป็นธรรมแล้วในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ก็จะสามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สังคมก็จะเกิดความสงบสุข ส่งผลดีต่อส่วนรวม และประเทศชาติ ซึ่งการบริหารจัดการมีองค์ประกอบ และหลักการดำเนินงานมากมาย อันเป็นหน้าที่สำคัญที่ผู้บริหารจำเป็นต้องทราบ และนำมาใช้ประกอบในการตัดสินใจดำเนินงานในองค์กรของตน เพื่อให้เกิดความเหมาะสม และประโยชน์สูงสุดคุ้มค่างับทรัพยากรที่มีอยู่

๒.๕.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยต่างๆ จะได้นำมากล่าวพอสังเขป ดังนี้

พระไพฑูรย์ รตนโก (ศรีวิชา) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแดง อำเภอบึงลือรักษ์ จังหวัดอุดรธานี” ผลการวิจัยพบว่า^{๕๓}

๑. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแดง อำเภอบึงลือรักษ์ จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X}=๓.๗๖$)

๒. ผลเปรียบเทียบทัศนะของประชาชนต่อการบริหารงานของตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแดง อำเภอบึงลือรักษ์ จังหวัดอุดรธานี พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน

^{๕๓}พระไพฑูรย์ รตนโก (ศรีวิชา), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแดง อำเภอบึงลือรักษ์ จังหวัดอุดรธานี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

อายุต่างกัน มีทักษะโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แต่ในส่วน of ประชาชนที่มีระดับการศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกัน มีทักษะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย (Sig = ๐.๐๐)

๓. มีข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลควรใช้หลักกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการการให้เป็นที่ยอมรับของสังคมกำหนดกรอบการบริหารงานตามอำนาจหน้าที่ให้ถูกต้องทุกขั้นตอน มีการจัดระบบงานและข้อมูลข่าวสารเพื่อเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชน เปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้เพื่อเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญและมีส่วนร่วมทุกมิติ มีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานโดยการวางกรอบความรับผิดชอบให้มีขอบเขตที่ชัดเจนครอบคลุมทั้งระบบงาน มีการเพิ่มความสามารถในการบริหารงานเพิ่มผลผลิตของงานในทางบวกให้เกิดความคุ้มค่ากับต้นทุนและประโยชน์ที่ได้รับ

การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้ ดังนี้คือ ให้ผู้บริหารและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานภายในองค์กรอย่างจริงจัง สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรทุกคนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายผู้บริหารควรกำหนดนโยบายมีแผนแม่บทอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และสามารถน่านโยบายไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน การดำเนินงานต่างๆ มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ พัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

พระอธิการไสว ผลญาโณ (มีตา) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของวิสาหกิจชุมชนอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี” ผลการวิจัยพบว่า^{๕๔}

๑) ความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของวิสาหกิจชุมชน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.70$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒) เปรียบเทียบ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของวิสาหกิจชุมชน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุและการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของวิสาหกิจชุมชน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานีโดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

^{๕๔}พระอธิการไสว ผลญาโณ (มีตา), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของวิสาหกิจชุมชนอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๗.

ที่ตั้งไว้ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อาชีพ และรายได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของวิสาหกิจชุมชน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ไม่แตกต่างกัน

๓) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของวิสาหกิจชุมชนอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ด้านหลักนิติธรรม การบริหารงานควรเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับต่างๆ ด้านคุณธรรม การบริหารงานต้องคำนึงถึงสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารและคณะกรรมการต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ติดตามและตรวจสอบกระบวนการทำงานทุกขั้นตอน ด้านหลักการมีส่วนร่วม การบริหารการพัฒนาารูปแบบควรเปิดโอกาสให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานให้ครบทุกขั้นตอน ด้านหลักความรับผิดชอบ การบริหารต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มสมาชิก ส่วนด้านหลักความคุ้มค่า ควรใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า เพื่อเป็นประโยชน์ส่วนรวมต่อสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เมื่อเปรียบเทียบกับผลผลิตที่ได้รับ

พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จักร์แต) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ผลวิจัยพบว่า^{๕๕}

๑. สถานภาพส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม บุคลากรส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๒ มีอายุ ๕๑-๖๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๓ มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๒ มีตำแหน่งกองการศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๘ มีประสบการณ์ทำงาน ๑๖-๒๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๙ และมีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๒

๒. ความคิดเห็นของบุคลากรและประชาชนที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประชาชนพบว่า ประชาชน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

๓. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่พบว่า บุคลากร และประชาชน มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาตามหลักธรรมาภิบาลพบว่า หลักความรับผิดชอบต่อสังคมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน, หลักคุณธรรม และหลักความโปร่งใสมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนหลักนิติธรรม,

^{๕๕}พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จักร์แต), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า พบว่าบุคลากรและประชาชนมีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

๔. ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ บุคลากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ ซึ่งได้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวผู้บริหารและคณะผู้บริหารมากกว่าองค์กรและมีผลในภาพรวมทั้ง ๖ หลักอยู่ในระดับความ แตกต่างเป็นส่วนใหญ่ หากแต่ยังคงมีบุคลากรและประชาชนเป็นบางส่วนที่ยังมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารมีความไม่เป็นกลางทางด้านการบังคับบัญชา ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน การสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาให้ได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง รวมทั้งการไม่ค่อยยอมรับฟังความคิดเห็นของพนักงานชั้นล่าง อุปกรณ์ในการท างานที่มีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน การจัด บุคลากรได้ไม่ค่อยเหมาะสมกับงาน หรือการจัดให้ทำงานมากซับซ้อนจนเกินไปจนทำให้งานที่ ทำนั้นเกิดความล่าช้าและผิดพลาดได้ง่าย

พระจรัญ ธีรปัญญา (เวฬุวาปี) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดงตาล จังหวัดนครสวรรค์” ผลวิจัยพบว่า^{๕๖}

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๓๐ มีอายุตั้งแต่ ๓๑-๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔๐ มีระดับการศึกษา ม.๓-ม.๖ หรือ ปวช. คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๓๐ และมีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๘๐ และพบว่าประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๕๒$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดงตาล จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดงตาล จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

การนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดงตาล จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมได้ ดังนี้ คือ

^{๕๖}พระจรัญ ธีรปัญญา (เวฬุวาปี), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดงตาล จังหวัดนครสวรรค์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

ให้ผู้บริหารและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้าจังหวัดนครสวรรค์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานภายในองค์กรอย่างจริงจัง สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรทุกคนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายมีแผนแม่บทย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน การดำเนินงานต่างๆ มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ พัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

พระปลัดอำนาจ ปญฺญารโ (ผลจันทร์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำจั้น อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ” ผลวิจัยพบว่า^{๕๗}

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ ๔๖ ปีขึ้นไป จำนวน ๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๔ มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน ๑๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๕ มีอาชีพเกษตรกรรวม/เกษตร จำนวน ๑๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๙ รายได้/ต่อเดือน ๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๑ และจำนวนครั้งที่เข้าใช้บริการ ๑-๒ ครั้ง จำนวน ๑๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๑

๒. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำจั้น อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ทั้ง ๖ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๙๘) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบต่อประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านหลักความคุ้มค่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

๓. การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำจั้น อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้/ต่อเดือน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนจำนวนครั้งที่เข้าใช้บริการ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. ความคิดเห็นในปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำจั้น นั้นในปัญหา และอุปสรรค พบว่ามีบ้างเล็กน้อย และมีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารบริหารงาน โดยคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาลให้ครบทั้ง ๖ ด้านเพราะหลัก

^{๕๗} พระปลัดอำนาจ ปญฺญารโ (ผลจันทร์), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำจั้น อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๕.

ธรรมาภิบาล เป็นการบริหารการปกครองที่ดีที่ทุกๆ ส่วนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีงามเหมาะที่จะนำมาใช้ในการบริหารองค์กรต่างๆ ให้มีความประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การนำหลักธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วย ๑. หลักนิติธรรม ๒. หลักคุณธรรม ๓. หลักความโปร่งใส ๔. หลักการมีส่วนร่วม ๕. หลักความรับผิดชอบ ๖. หลักความคุ้มค่า มาบูรณาการใช้กับองค์กร หรือหน่วยงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จ

๒.๕.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับเทศบาล

จากงานวิจัยเกี่ยวกับเทศบาล ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยต่างๆ จะได้นามากล่าวพอสังเขป ดังนี้

สิริพงษ์ ปานจันทร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า^{๕๘}

ทั้งประชาชน และพนักงานของเทศบาลตำบลมีความเห็นตรงกันว่า การบริหารงานของเทศบาลตำบล ในการให้บริการสาธารณะด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตมีประสิทธิผลมากที่สุด และด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีประสิทธิผลน้อยที่สุด ส่วนตัวชี้วัดประสิทธิผลในการบริหารงานที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดของภารกิจแต่ละด้านจะมีความแตกต่างกันไปตามภารกิจ แต่เกือบทุกภารกิจทั้งประชาชน และพนักงานของเทศบาลตำบลมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ตัวชี้วัดประสิทธิผลในการบริหารงานด้านประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดและปัจจัยแวดล้อมทางการบริหารจัดการภายในองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานมากที่สุดคือ ภาวะผู้นำ (เผด็จการแบบมีศิลป์) รองลงมาคือ ทรัพยากรทางการบริหารจัดการ (งบประมาณ), นโยบายขององค์กร (ขึ้นการออกแบบแผนงาน), วัฒนธรรมองค์กร (การทำงานเป็นทีมและการปรึกษาหารือ), สมรรถนะ/ความสามารถขององค์กร (การตอบสนองความต้องการของประชาชน), เทคโนโลยีขององค์กร (แบบร่วมกันทำงาน) และโครงสร้างองค์กร (แบบโครงการ) ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานน้อยที่สุด ส่วนปัจจัยแวดล้อมทางการบริหารจัดการภายนอกองค์กรพบว่า สภาพแวดล้อมทั่วไปด้านการเมือง และสภาพแวดล้อมเฉพาะด้านผู้สนับสนุนหรือผู้ส่งมอบ ปัจจัยการผลิตแก่องค์กร ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานมากที่สุดสำหรับการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณพบว่า มีปัจจัยเพียง ๔ ปัจจัยเท่านั้นที่สามารถทำนายความเป็นไปได้ที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลตำบล ในจังหวัดนครปฐม ได้มากที่สุดซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ, ด้านทรัพยากรทางการบริหารจัดการ, ด้านการเมือง และด้านผู้สนับสนุนหรือผู้ส่งมอบปัจจัยการผลิตแก่องค์กร

^{๕๘}สิริพงษ์ ปานจันทร์, “ประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครปฐม”, ปรัชญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม), ๒๕๕๔.

ฐิติรัตน์ สมรูป ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลท่ายาง อำเภوتا่ยาง จังหวัดเพชรบุรี” ผลวิจัยพบว่า^{๕๙}

๑) ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลท่ายาง อำเภوتا่ยาง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลท่ายาง อำเภوتا่ยาง จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒) เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาล ตำบลท่ายาง อำเภوتا่ยาง จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ ประสบการณ์การทำงาน และสังกัดหน่วยงาน พบว่า บุคลากรที่มี เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ และประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมองค์การของบุคลากรเทศบาล ตำบลท่ายาง อำเภوتا่ยาง จังหวัดเพชรบุรี ไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคลากรที่มี อายุ และสังกัดหน่วยงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลท่ายาง อำเภوتا่ยาง จังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๑

๓) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขวัฒนธรรมองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลท่ายาง อำเภوتا่ยาง จังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

(๑) ด้านวัฒนธรรมองค์การในการทำงานของเทศบาลบุคลากรที่ทำงานร่วมกันยังมีปัญหา ในการทำงานร่วมกันด้วยการประสานงานที่ไม่เป็นระบบขาดการประสานงานร่วมกันไม่กล้าตัดสินใจ ปัญหาต่างๆ เพราะไม่มีการปรึกษาหารือหรือประชุมเพื่อนำปัญหาตามๆ มาช่วยกันพิจารณาและการพิจารณาร่วมกันดังนั้นจึงต้องหมั่นประชุมกันเป็นนิจเพื่อร่วมกันทำงานด้วยการเปิดใจของอุปสรรค และปัญหาที่เกิดขึ้นให้พนักงานทุกคนยึดหลักธรรมมาใช้ในการทำงาน หากได้อย่างนี้แล้วการทำงาน จะเกิดการประสานงานและทำงานสำเร็จเป็นบุคลากรที่ทำงานด้วยความถูกต้องจึงกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและกล้าตัดสินใจ

(๒) ด้านความผูกพันต่อองค์การ ในการทำงานในองค์กรไม่มีการประสานงานและมีการมอบหมายงานที่ไม่ตรงกับความชำนาญของบุคลากร ผู้บังคับบัญชาใช้อารมณ์ในการทำงานจึงไม่เป็นที่รักของผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นเหตุทำให้ไม่มีความรักในองค์กรของตนจึงเกิดความไม่สามัคคีระหว่าง

^{๕๙} ฐิติรัตน์ สมรูป, “วัฒนธรรมองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลท่ายาง อำเภوتا่ยาง จังหวัดเพชรบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

เพื่อนร่วมงานด้วยปัญหานี้ผู้บังคับบัญชาต้องมีธรรมะอย่างสูงในหัวใจด้วยความมีภาวะผู้นำที่ดีเยี่ยม เพราะผู้นำเป็นหลักในการทำงานขององค์กร จะทำให้ผู้บังคับบัญชาสามารถดำเนินงานขององค์กรให้เป็นองค์กรที่ดีได้ด้วยควมสามัคคีของทีมงานที่ให้โอกาสทุกคนและประสานงานที่ดีเยี่ยม

พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนโน (สินนา) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาล ตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี” ผลวิจัยพบว่า^{๖๐}

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕ มีอายุตั้งแต่ ๔๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๙ มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๙ มีอาชีพเกษตรกร จำนวน ๑๘๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๙

๒. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.00$) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการตัดสินใจ, ด้านการวางแผนการบริหารงาน, ด้านการร่วมรับผลประโยชน์, ด้านการติดตามและประเมินผลตามลำดับ

๓. ประชาชนที่มี เพศ การศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มี อายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี มีดังต่อไปนี้

๑) ด้านการตัดสินใจเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านเข้ามาเสนอปัญหาต่างๆ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็เชิญผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน มาร่วมแก้ไขปัญหาร่วมกับทางเทศบาล ก่อนที่จะทำโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ จะต้องประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบ

๒) ด้านการวางแผนการบริหารงาน เทศบาลจะมีการออกประชาคมเพื่อรับฟังปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนเพื่อบรรจุเป็นแผนพัฒนาการบริหารงานของเทศบาล ที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นประชาชนต้องมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม

^{๖๐}พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนโน (สินนา), “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

๓) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ เทศบาลก็จะจัดงบประมาณค่าตอบแทนเงินรางวัล มีการเชิญประชาชนที่เสียสละเพื่อส่วนรวม มีนโยบายจัดพื้นที่พักผ่อนให้ประชาชนแต่ละหมู่บ้าน ประชาชน ทุกคนในเขตเทศบาลตำบลโนนหวาย ควรได้รับสิทธินี้เท่าเทียมกัน

๔) ด้านการติดตามและประเมินผล แต่งตั้งกรรมการติดตามการดำเนินงานของเทศบาล การจัดตั้งประชาคม ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล และได้จัดทำ ป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสารในทุกหมู่บ้าน

พระครูสังฆรักษ์ธณภ สุภทโท (จำปาเทศ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของบุคลากรเทศบาลตำบลเขาทราย อำเภอทับคล้อ จังหวัด พิจิตร” ผลวิจัยพบว่า ^{๖๑}

การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของบุคลากรเทศบาลตำบล เขาทราย อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร พบว่า ทุกด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดง ให้เห็นว่า บุคลากรมีความพอใจ และความสนใจ ความเพียรพยายาม มีการเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ และมีการพิจารณาไตร่ตรองพอสมควรในการปฏิบัติหน้าที่แนวทางการนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน บุคลากรเทศบาลทุกคนควรยึดหลักอิทธิบาท ๔ เป็นหลักสำคัญในการปฏิบัติงานนำมาพัฒนาประสิทธิภาพและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับงานและหน้าที่ ที่รับผิดชอบจนเกิดเป็นนิสัยส่วนบุคคลในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลากร ให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและสร้างคุณค่าความน่าเชื่อถือก่อให้เกิดประโยชน์ แก่เทศบาลในฐานะที่เป็นหน่วยงานให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในท้องถิ่น

ทิพยาพัศ คลังแสง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์” ผลวิจัยพบว่า ^{๖๒}

สถานภาพของพนักงานครูเทศบาล ส่วนมาก เป็นเพศชาย จำนวน ๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๓๐ เมื่อพิจารณาถึงอายุ ส่วนมากมีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปีจำนวน ๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๕๐ และเมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาพบว่า ส่วนมากอยู่ในระดับปริญญาตรี มีจำนวน ๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๓๐ ส่วนประสบการณ์ทำงาน พบว่าส่วนมาก มีประสบการณ์ทำงานในระดับ ๑-๕ ปี จำนวน

^{๖๑} พระครูสังฆรักษ์ธณภ สุภทโท (จำปาเทศ), “การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิ บาท ๔ ของบุคลากรเทศบาลตำบลเขาทราย อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

^{๖๒} ทิพยาพัศ คลังแสง, “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

๑๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๗๐ และจำนวนพนักงานครูเทศบาลที่สุมตัวอย่างมาจากขนาดของโรงเรียนเทศบาลนครสวรรค์ พบว่าอยู่ในระดับโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน ๑๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๙๐

ระดับความคิดเห็นของการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X}=๔.๐๕$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า พนักงานครูเทศบาลมีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ด้านมูทิตา และด้านอุเบกขา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๑๒$) รองลงมา คือ ด้านกรุณา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๐๓$) และด้านเมตตา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๙๔$)

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลเป็นการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่าง ตัวแปรต้น ได้แก่ การจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดของโรงเรียน พบว่าโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาการจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า มีความแตกต่างกันคือ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง ๑-๕ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ น้อยกว่า กลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง ๑๑-๑๕ ปี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาต่อไปพบอีกว่า กลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง ๑๑-๑๕ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ มากกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง ๑๖ ปี ขึ้นไปมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ๐.๐๕

พระมหานเรศ โฆสภิตติโก (ฤทธิเดช) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า^{๖๓}

๑) การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ประชาชนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๕๓$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็น ด้านการพัฒนาสังคม และด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}=๓.๕๙$) และด้านการพัฒนาสังคม ($\bar{X}=๓.๕๒$) ส่วนด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=๓.๔๘$)

^{๖๓}พระมหานเรศ โฆสภิตติโก (ฤทธิเดช), “การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๘.

๒) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, สถานภาพ, อาชีพ, และรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชากรมีเพศ, อายุ, สถานภาพ, และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน ประชากรที่มีระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕

สรุปได้ว่า การบริหารงานเทศบาล เป็นการปฏิบัติตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมือง และสังคมที่ดี เพื่อให้สังคม ชุมชน ได้รับผลประโยชน์สูงสุด แต่การบริหารนั้นย่อมมีผู้ที่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยซึ่งเป็นปกติของสังคมส่วนรวมที่เป็นประชาธิปไตยซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการมีส่วนร่วมให้มากเท่าที่จะทำได้ ผู้วิจัยเห็นว่าสังคมจะดีได้จำเป็นต้องแสวงหาความรู้ ความจริง ที่สังคมทุกภาคส่วนให้การยอมรับ และร่วมมือกันอย่างเป็นธรรม ตามวัตถุประสงค์ที่ได้เสนอไว้ทุกประการ

ตารางที่ ๒.๗ สรุปการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภทงานวิจัย	ผลการวิจัย
๑	ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภอตอนมดแดงจังหวัดอุบลราชธานี	พระมหาเอกมร จิตปัญโญ (คงตางาม) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๔	ผสม	ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ๐.๐๑ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน
๒	การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษามัธยมเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๓	พระมหาไกรสร ถาวโร (ถาวร) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๖	ผสม	โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู จำแนกตามเพศอายุ และประสบการณ์ ตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๒.๗ (ต่อ) สรุปการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอบางกรวย จังหวัดลำพูน

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภทงานวิจัย	ผลการวิจัย
๓	การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์	นิพนธ์ โอภาษี (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๗	ผสม	ประชาชน มีความคิด เห็นต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากทุกด้าน การเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้
๔	การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลกรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี	พระคณพศ กิตติสารโ (ประกอบเสียง) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๔	ผสม	พนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางกรวยมีความคิดเห็นต่อการตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๘๕$) และมากทุกด้าน เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้าง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๒.๗ (ต่อ) สรุปการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภทงานวิจัย	ผลการวิจัย
๕	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อยกรุงเทพมหานคร	พิศสมัย หมกทอง (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๕	ผสม	ความคิดเห็นบุคลากรที่มีต่อการบริหารงาน โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบด้านหลักความคุ้มค่าพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน
๖	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแดง อำเภอบัวลายบุรี จังหวัดอุดรธานี	พระไพฑูรย์ รตนโก (ศรีวิชา) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๖	ผสม	ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๒.๗ (ต่อ) สรุปการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภทงานวิจัย	ผลการวิจัย
๗	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของวิสาหกิจชุมชน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี	พระอธิการไสว ผลญาโณ (มีตา) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย)	๒๕๕๗	ผสม	ความคิดเห็นประชาชน กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับระดับ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาราย ละเอียดแต่ละข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน
๘	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาล เมืองแพร่ จังหวัดแพร่	พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จักร์แต) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย)	๒๕๕๔	ผสม	ความคิดเห็นบุคลากรและประชาชนที่มีการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง ส่วนความคิดเห็นของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน
๙	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์	พระจรรณ ชีรปัญญา (เวฬุวาปี) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย)	๒๕๕๔	ผสม	ประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.52$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละ ด้านพบว่า ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับปาน กลาง ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๒.๗ (ต่อ) สรุปการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภทงานวิจัย	ผลการวิจัย
๑๐	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำจั้น อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง	พระปลัดอำนาจ ปญญารโธ (ผลจันทร์) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๕	ผสม	ความคิดเห็นประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบความคิดเห็นประชาชนโดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
๑๑	ประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครปฐม	สิริพงษ์ ปานจันทร์ (มหาวิทยาลัยศรีปทุม)	๒๕๕๔	ผสม	ประชาชน และพนักงานของเทศบาลตำบลมีความเห็นตรงกันว่าการบริหารงานของเทศบาลตำบล ในการให้บริการสาธารณะ ด้านงานส่งเสริมคุณ ภาพ ชีวิต มี ประ ส ิ ท ธิ ผล มาก ที่ สุ ด ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีประ ส ิ ท ธิ ผล น้อย ที่ สุ ด
๑๒	วัฒนธรรมองค์การกับความผูกพันต่อองค์การขอบุคลากรเทศบาลตำบลท่าสาย อำเภอท่าสาย จังหวัดเพชรบุรี	ฐิติรัตน์ สมรูป (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๖	ผสม	บุคลากรมีความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลท่าสาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๒.๗ (ต่อ) สรุปการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภทงานวิจัย	ผลการวิจัย
๑๓	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี	พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนโน (สินนา) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๖	ผสม	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
๑๔	“การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของบุคลากรเทศบาลตำบลเขาทราย อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร”	พระครูสังฆรักษ์ธรรมภพ สุภโท (จำปาเทศ) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๖	ผสม	การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของบุคลากรเทศบาลตำบลเขาทราย พบว่าทุกด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๒.๗ (ต่อ) สรุปการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

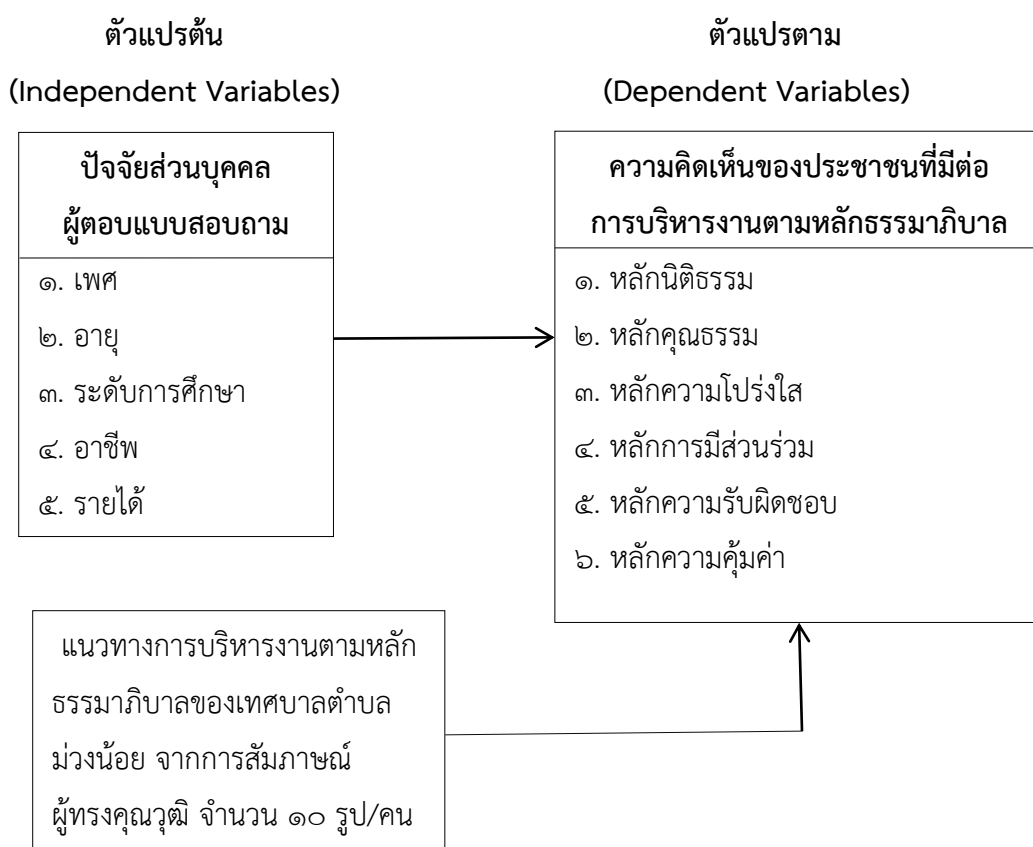
ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภทงานวิจัย	ผลการวิจัย
๑๕	การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์	ทิพย์พัศ คลังแสง (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๖	ผสม	ความคิดเห็นของการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้อำนวยการสถานศึกษานครสวรรค์ โดยรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน
๑๖	การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอศรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ	พระมหานเรศ โฆสภิตติโก (ฤทธิเดช) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๘	ผสม	การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอศรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ประชาชนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๕๓$) มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}=๓.๕๙$) และด้านการพัฒนาสังคม ($\bar{X}=๓.๕๒$) ส่วนด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=๓.๔๘$)

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้องนำมาจัดทำเป็นแนวคิด ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๑) ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ใน ๖ ด้าน ประกอบด้วย ด้านประกอบด้วย ๑.หลักนิติธรรม ๒.หลักคุณธรรม ๓.หลักความโปร่งใส ๔.หลักการมีส่วนร่วม ๕.หลักความรับผิดชอบ ๖.หลักความคุ้มค่า

แผนภาพที่ ๒.๒ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย